

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Poggii Florentini Oratoris || Clarissimi, Ac Sedis Apo.||
Secretarii Opervm ||**

Poggio Bracciolini, Gian Francesco

Argentinae, 1513

VD16 ZV 12623

Orationvm Liber haec habet

urn:nbn:de:hbz:466:1-14341

IN FUNERE CARDINALIS FLORENTINI
 POHGII FLORENTINI ORATORIS CLARIS-
 simi Orationū Liber. Et prima in funere D. Fran-
 cisci Cardinalis Florentini habita.

T si plurimo luctu doloreq; impediatur P. C. quem
 ex optimi pstantissimiq; vii i morte unavobiscum
 suscipio: in non doloris tantū mei/quantū offensa
 tionē me habet opter. Celebrat hodie funus hois
 sanctissimi/deoq; optime meriti: gl'esi hoc
 loco deessem/vereor ne ingrati nomē subire. Itaq;
 in publicū munus/qd' ex. emū a nobis mortuo p
 statur: estimati mihi etiā priuatū aliqd' honoris
 se a d'icendū. In quo si vobis minie fatilicet: nū
 quid illius amplitudini q̄ maxima est debeat. Sed
 quid facultas mea dicendo cōsequi possit / animū
 q̄so advertite. Illud em̄ arbitrat' sum: cū hęc que
 in mentē veniūt paucis recensuissim: & satisfaciū
 rum me desiderio meo: & simul q̄si materiā quan

dam p̄biturū reliquis maiora atq; ampliora quaedā dicendi. Non em̄ utiſato ge-
 nere orōnis/nō mediocri eloquentia v̄tus sūra cōtenta est: sed postula t excellēti
 geniū/atq; exquisitū & eximū dicendi gen̄s. Nam per immortalis dei religionem
 cuius hic fuit propugnator accenimus: quis nisi singulari ingenio & eloquētia pe-
 ne diuina/illius possit in omī vita laudes non solum ornare verbis/ sed enumerari
 one complecti. Multos vidi: multos cognovi ip̄e atatus nostrę excellentes viros/
 qui p̄diti essent unaquap̄ā virtute singulari: in quo vero omēs virtutes/ oēm vim
 suam expressissent / prater hunc cognovi neminē. Nam siue studia doctrinę / &
 omnem scientiam rerum quam sapientiam vocant: siue prudentiam / humanita-
 tem/fortitudinem/ liberalitatem/ gratitatem morum quęseris/ & vitę integritate
 tem: proculdubio nullam reperietis cum hoc viro (pace aliorū dixerim) ne hono-
 go quidē interuallo comparandū. Quare a vobis peto P. C. ut cum pauca de ip̄i
 us vita & moribus prout tempus fert dixerō: me de virtutibus suis dicentem be-
 nigne sicut cepistis/attentēq; audiat. Ortus est Franciscus ex Patauio ut hinc
 urbe inter Italas longe antiqua & nobili: parentibus honestissimis ac se dignis.
 Quorum diligentia sanctę domi nutritus: cum primum per etatem licuit/ i pon-
 te sua totum se litteris dedit. Et cum varia essent genera discendi in quibus multa
 cum laude posset versari: tamē præclarissima atq; utilissima vitę mortalū cum vi-
 deret iuris scientiā/ac legum: omnē suam curam ad illas contulit atq; in eis ita ex-
 cellens euasit: ut non solum nostri/ sed etiam superioris temporis homines longe an-
 teiret. Nec tamē alia studia neglexit. Nam propter acū mentis atq; ingenij/ ad-
 didit quoq; ad legum scientiā & reliquarū artium cognitionē. Adolecentiā tanta
 modestia cōposuit: ut iuuenili etate autem obtineret senū. Lasciuas omēs & blā-
 dimenta corporis/ quę illa secum fert etas: a deo est aspernatus/ ut perpetuā ele-
 gerit seruaueritq; castitatem. In quo non mortalitū/ sed cœlestiū imitatus est natura.
 Cum vero ad virilem etatem peruensset: existimans non solum sibi se natū esse/
 sed procreatū quoq; ad utilitatem ceterorū: palam cepit docere: non tam quęritus
 gratia: quem semp̄ ille contempsit/ ac pro nihilo habuit: q̄ officij & cōmunis utili-
 tatis: quo laborū suorū fructus ad multos pueniret. Igitur ex ip̄ius schola veluti
 ex uberrimo fonte sapientię/ innumerabilis præclarissimi viri emerere. Concur-
 rebant ad eum undiq; ex toto fere terrarū orbe qui recte sapere volebant: quia nō
 solum noticia legum/ quod ip̄m erat fatis: sed quod est egregius vitę exemplo

Ortus car.

Studiū eius

vitę castitas

trebantur. Natis enim ad decus & honestatem vir sanctissimus: in primis habuit precipuam curam virtutis colendae: nec minorem vitę bene agendę rationē habuit: quę comparandę doctrinę. Summa integritas / continentia / grauitas / vitęq; moderatio adeo in omni vitę decorum illud seruauit: ut ne leue quidem dictum fas ēt inue in eo reperitur indignū viro bono & graui. Natura fuit demens: ut qui nihil tam obliuisceret quę iniuriam. Mores faciles ad lenitatem prouisi. Nam seueritatem magis ex disciplina contraxerat / quę natura. Benignitate atq; humanitate fuit tanta / ut omnium videret quasi cōmuni parens. Patuit semper ad eum aditus / etiam minimis. Audiēbat benigne omnes: comiter respondebat. Vultu erat grauis / sed cui inesset multę banitas. Sermone lepido ac facundo: quo usq; adeo delectabatur: murmur ex eius ore melle dulcior (sicut de Nestore inquit Homerus) fluere videbatur oratio. Amantissimę sępe facetias ac iocos verborum / animi relaxandi grā. Nam vel ludendi / vel exercendi corporis nullam habuit curam: præter quę iucunditatem in adolescentia ad valitudinē aliquando / idq; modice indulisit. Beniuolentiā in discipulos suos tantam ostendit: ut quos videret pronos ad virtutem (nam virtuosus hostem se præbuit a cerrimū) haberet loco filiorū: quos fouebat / erudiebat / enutriebat non secus ac boni frugisq; parentes solent. Quod autē meo iudicio plurimū ex illi mandū est / simplex fuit & aptus: nullius rei simulator aut dissimulator / sed cultor veritatis. Vnde illud Socratis semper in ore habuit: facile hoies ad virtutem euasuros / si tales esse cōparent quęles vellent videri. Cibi fuit parcissimus: & modici somni. Nam lucubrabat allidite lectioni intētus. Tēpus em per se cordiā diffuere nō sinebat. Præter hæc disputabat frequēter in scholis ingenij acutiendi grā: quo stus & diligentia incredibile est rerum omnium scientiā cōsecutus. In hoc octo & vintiduitius versatus: cum eius nomē longe lateq; ferret. Erat autē ingens tum prudentie / tum probitatis sue cōstans fama. Eos etiam qui nunq; eum vidissent / ad se diligendū allaciebat. Igitur pellectus est Ioānes qui tum erat pontifex maximus: ut eum ne quicq; tale expectantē præficeret ecclie Florentinę: ecclie in quā eius urbis quę inter ceteras potissimū floreret: ut non tū episcopi nomine eum cōhonestare vel leuideret / quantum titulo magnificentissimę ciuitatis. Cui a deo charus fuit: ut nūc quoq; Francisci episcopi nomen in ea sit celeberrimū. Inde cōsiderans pontifex non satis esse factū vel virtuti illius / vel hoim cōceptę opinioni: ipm Cardinalem appellauit Florentinū. Et quod multi precibus / diuitijs / ambitione / qdam nobilitate & virtute maiorū / nōnulli noie a discipulis: hic virtute propria adeptus est: cum hanc tam insignem dignitatē nullius in cessione / ultro ad eum Pontifex detulisset. Nam in quo virtus erat / reliq; vero omnia adesse putabant. Non em postulantibus amicis / nō partitę cōrenti / nō imaginibus maioris / non opibus tributū est decus illius honoris: sed sapientię / virtuti & sanctimonie vitę: quibus tunc Romana ecclia permaxime indigebat. Magna laus accessit Pontifici: cum intelligerent homines in virum bene meritū (quod raro admodū videmus fieri) collatam esse amplissimā dignitatē. Illa quidem vere appellat dignitas / quę confert ultro in hoim dignū: non quę pōib; aut pōio est emendicata. Hinc misericordiam eius viri probitatē cognoscite. Solent hi sublimēs honores ac subitanei paulū inflare hoies / & insolētiōres reddere. Difficile est em in rebus secūdis ac magna licentiā non egredi officij metas. Adeo qdam efferruntur: ut nedum alios / sed ne se ipsos qdem satis cognoscant: priorū familiaritatē obliuiscuntur: nec comparant nouas. Non qui ipsi sint respicientes / sed quid possint: non bonorū ac malorū / sed diuitum & pauperū discrimen habentes. Ita priores mores exuunt: ut merito Circes pocula sumpsisse videantur. At vero Franciscus noster longe absuit ab istorū peruersitate. Nihil de anteriori consuetudine immutauit. Nihil elatus est. Cōseruauit se integrū. Humanitatē vero / clementiam / ac liberalitatē etiam auxit. Nam quo plus poterat / eo diligentius incumberebat: ut

Socrates

Eps Florentinus scus

Cardinalis appellatus

IN FVNERE CARDINALIS FLORENTINI

plurimis ferret fructum. Tunc em maxime bonitatem exercendam esse dicebat
 cum bene agendi partem haberemus; quae raro Principibus deesse solet. Vere
 res amicos adeo dilexit; ut ne quorundam imutatione animi ipse suum mutante
 dignitatem auctam esse dicens non personam. Non in fastu; non in pompa & ostentatione
 decorem dignitatis sitam dicebat; sed placabilitate animi ac mansuetudine.
 Itaque is unus erat maxime ad quem docti homines & musarum amici sine fastidio
 stomacho possent adire. Huius si vellem sigillatim discutere actiones suas; & laudatores
 quos pertulit tum pro multorum salute conseruanda; tum pro communi causa
 Christianorum recensere; longa mihi esset habenda oratio. Illud praeterga vereor ne
 quo plura enumerem illius beneficia; eo magis recrudescat dolor; qui & me impedi-
 pediat a dicendo; & vos reddat in audiendo tardiores. Quia obrem pertran-
 ea quae ad singulos spectant; & cum alio festinet animus; ea solum percurrat quae
 pinent ad publicam causam. quae licet vobis sint notissima; tamē absque ignorantie
 culpa nequeat permitti. Nam simul ut est factus Cardinalis; videns se in publico
 concilio conuocatione delectum; omnem quoque meditationem suam in promotione
 causae publicae collocauit. Quod & multis in rebus antea ostendit; & tunc praesertim
 cum ad deligendum locum pro presenti concilio missus est. Nam fuit in primis
 auctor huius loci statuendi; qui discordijs & dissentionibus fidelium fatalis esset futurus.
 Quia in re licet paulisper opinio sua sefellit; tamē non rerum euentum mo-
 tienda sunt consilia hominum; sed ratione. Nam ut Cicero dicitur; oblebat; Recta sententia
 ne iniuncta quidem causa vitupanda est. Ille tamē qua mente delegente hunc
 locum postea designauit; cum neque aperta odia multorum; neque quorumvis dissimulato-
 rates extimesceret; quo minus institutum iter ad ecclesiae unitatem prosequeretur. In
 quo utinam plures nactus esset imitatores constantiae; siue non hic tam diu haesitauerit;
 remus; sed loco constituto. Cum iam temptus praescriptum propinquaret; Pontifex
 autē partim dubitare videret; partim tergiversari; quae cohortationes suae fuerunt
 quae preces; quae monitiones; cum se solum huc venturum diceret; ne falleret promissam
 fidem. Quo postquam ventum est; quid ab hoc praetermissum; quid non actum
 summa cum diligentia; ut he radices scismatum quae longius creuerat; funditis eisdem
 leretur. Nullum tempus ab hoc negotio sibi vacuum dedit; nunquam desinit; nunquam
 cessauit sollicitare; instigare; exequi omnia quae essent ad pacem; & discidium submo-
 uendam. Eius praesentia tamen in omni re valebat; ut nihil agi posse videret ubi ipse non
 esset; qui & celeriter res animo comprehendere; & facilliter posset concilio explicare.
 Itaque deputabat fere ad singula; verbaque eius pro sententia habebant. Illud vero
 summe laudabat; quod ea quae multi varijs ex causis dicere nesciret; solus hic apte lo-
 quere. Nemo enim liberius in hoc concilio locutus est unquam; nemo fidentius. Deum
 plus verebatur quam homines; animae salutem corpori preferens. Huius tantum in rebus agendis
 valuit auctoritas & sollicitudo; ut si verum fateri volumus; necesse sit pontifi-
 cam partem exoptatissime unionis; quam manibus ipsis iam tenemus; nos huius
 viro acceptam ferre. Qui cum haec tam ampla iecisset fundamenta; praescribebat summo
 studio inceptum opus; atque id magna ex parte sua impensa absoluisset si longior
 fuisset vita. At illud cum superioris premegeisset; optime in extremi actus ut
 boni poetae solent perfectione laborantē fata interceperunt. Nec vero dubium est
 quin si vixisset diutius; summo sacerdotio functus esset. Nam omnes summi in huiusmodi
 mediocres culmen illud pontificium ad eum uno ore deferebant; illum maxime dignum
 asseuerantes; qui ecclesiasticae rei publicae gubernaculum teneret. Exponebam
 vobis breuiter eius vitam tum bene institutam; tum exactam sanctissime. Nunc
 ad reliquam partem quae mihi de virtutibus suis proposita erat veniendum est. de
 quibus tamē parce ac modice dixeram. Nolo enim causam agere virtutum; sed Praesertim
 disci propriam bonitatem exponere; ut & honor debitus sibi reddatur; & reliqui ex

CICE.

De constantia
& integritate eius.

hac vultum suarum comemoratione incendant ad gloriam, Hartum cum alijs dicantur a sapientibus in agitatione mentis versari, & veri perspicientia: alijs in actibus omnibus Franciscus facile tenuit principatum. Nam & sapientia & prudentia fuit tanta, quanta huius seculi nemo fere alter: ut omnem vitam cursum ad honesti nominem duxerit. Primum quidem omne doctrinarum genus, quibus fuit peritissimus: Rhetoricę precepta summopere didicit: tantęque adeptus est in dicendo facultatem: ut orator bonus haberet, etiam ab his qui aures in ea re satis habent eruditas. Audistis enim persape illum verba facientem: etiam ex tempore: quare magna est in oratore difficultas. Audistis non orationem / sed quasi fluxum quendam redundantem: tum verborum copiam, tum gravitate sententiarum. Huic adiecit ornamenta gratia, & poetarum & historiarum cognitionem: quos magis tenebat memoria / quę hi qui totam in illis ætatem consumunt. In logica vero cum multum operę posuisset / contulit se ad philosophiã: ex qua iuris disciplina ut Ciceroni placet haurienda est. Et cum univertam percepit: tum eam partem maxime quę pertinet ad mores / & qua boni efficiunt viri: cuius institutis omnes actiones & priuatas & publicas accommodavit. Hinc vertit se ad Theologiam: in qua tantum studij posuit / ut doctissimus in ea viris compararet. Reliquis artibus quę liberales dicuntur tantum indulsit temporis: ut de eis posset diserte copioseque loqui. Erat enim in ipso summa vis ingenij / memoria permagna: legendi vero tanta cura ac sollicitudo: ut quicquid oculis a publicis priuatisque negocijs superesset / id totum in lectione conferret. Sed omnia mihi rite consideranti genera studiorum / nihil nobilius / nihil maius videre ei tribui posse: quę scientia iuris & diuini & humani: quam præ ceteris tantę peculiare fundum excoluit atque ornavit. At quantum profuerit tum singulis / tum uniuersis qui delectantur legibus: præsertim pontificijs / declarant cõmentaria ipsius edita in eam facultatem: adeo comprobata omnium consensu: ut non interpret iuris / sed tantę Solon conditor legum fuisse videatur. Qua ex re una immortalẽ sibi gloriam & sempiternum nomen paratum videmus. Nihil præclarius excogitare potuit vir sapientissimus / nihil diuinius: quę nobis eius artis difficultates patefacere quę maxime salutaris & usui mortaliũ esset necessaria. Nam sic habetote P. C. certum esse atque exploratum: omnem vitam nostram rationem & actionemque legum scientia & disciplina contineri. Nulla qui dem societas hominum / nulla coniunctio / nulla ciuitas constare posset: nisi gubernarentur legibus. quę recte consueuerunt a sapientibus appellari moenia ciuitatum. Itaque in eis qui plurimum excellent / permagni viri haberi solent. Pulchrum est enim & gratum omnibus: ut refert M. Tullius: in ea scientia laborare quę sit multis profuturã: quę iubet ea quę faciendã sunt: prohibetque contraria. Ipsarum quoque utilitatem ipse Tullius alio in loco maiorem immodum extollit. Inquit enim. Hoc est vinculum dignitatis qua fruimur in re publica: hoc fundamentum libertatis: hic fons æquitatis. Mores & animus / & consiliũ & sententia ciuitatis posita est in legibus. Vt corpora nostra sine mente sic ciuitas sine lege suis partibus / ut neruis & sanguine & membris uni non potest. Legum magistri magistratus / legum interpretes iudices: legum denique omnes serui sumus / ut liberi esse possimus. Quorsum igitur hæc tam multa de legibus: ut intelligant omnes quantas gratias debeamus ei iure qui ferme vitam omnem occupauit / tum in docendis legibus: tum in earum obscuris atque ambiguis sensibus enudandis. Neque tamen legum magis quę morum fuit magister: nec iuris obseruantior quę æquitatis. Docuit autem quod potuit viuens. & cum cerneret vitam tempus breue ac incertum: rerum vero difficultatem permagnam: effecit ut doctrinę sue extarent monumenta: quibus facilius pateret ad discendum via. Dixi de studijs scientiarum: venio nunc ad eam quę una virtus est in hominum societate maxime necessaria / Prudentia scilicet: quę hunc maxime illustrauit. Quis enim in exquirendis

Nullius scientię experitem fuisse,

Legum laus,

MS. hunc de legibus

Tullius

Prudentia eius.

dis consilij acutior fuit: solertior in capiendis: Erat in eo usus atq; exercitatio rerum plurimarū incredibilis. Multa tenebat preteritorij monumenta: antecedentia connectens presentibus. Quid in re dubia factū esset opus/facile cōiiciebat. Nemo ad eum consultor a dicit (plures autē quotidie accedebant) quin sibi bene consultum putaret. Erat animus in consulendo liber omni cupiditate ac perturbatione vacuus. Itaq; tantam fuerat auctoritas ex eo cōsecutus: ut si forte errore aliquo (prout fert fragilitas nostra) paululum laberetur: tum proinde acciperent ad factum id esset summa cum ratione. Concepta erat opinio prudentie longo tempore obstrueta: ut omnia ab eo optimo atq; exquisitissimo consilio & dici & fieri parerentur. Quare auscultabant ipsius dicta tanq; oraculi cuiusdam omnia modo & ratione metientis. Iusticie vero virtutum omnium parentis (ut eas quoq; precumque posite sunt in actione vite) amantissimus fuit & carissimus. Nihil ab eo inique dictum reperitur: nihil impie factum. Vixit ad proscriptū rationis. Numq; deflexit mentem ab equitate: numq; progressus est longius q; honestas dicitur. Fidem semper inuiolatam seruauit. Neminem lesit unq;. Nullum afflicto iniuriarum tunc quidem cum esset laesit. Quin multos ab iniurijs tutatus est. quos honoris causa taceo: qui nisi his obstulisset/ingenti fuissent afflicti calamitate. Hæc enim erat præcipua ipsius & magna laus: ut nihil sibi antiquius existimaret q; oppressorum causam suscipere ac tueri. Quid loquar de liberalitate eius ac beneficentia: Vereor ne quis sit iniquus probitatis iudex: qui forte putet me offendēdi ingenij causa: hæc tam multa de Francisci virtutibus dicere. Atqui ita me omnipotens auctor Deus: ut vere & ex animi sententia loquor. Nil simulatū profertur: nil fictum. Narrantur ista a me/ & quidem debilius q; rerum maiestas ac pondus requirat. Negem enim esset quicq; tam magnificum dictū/quin id virtus superasset sua. velut hæc de qua loquor liberalitas maior erat/ q; a me verbis explicari queat. Non solum familiaribus subuenit & amicis quos senserat premi egestate: sed ignotos quoq; subleuabat. Bona eius erant proposita omnibus: præsertim his qui bonitatis speciem aliquam præ se ferebāt. Scio enim esse nonnullos ex his qui sunt quos inuit pecunie cum eos admodū raro vidisset. Nulli postulanti denegauit. Inuitabat quoq; sæpius ad petendum quos suspicabatur indigere: seipm defraudans & vitam suam/ ut sustentaret inopes. Non enim abudabat opibus ut scitis / sed charitate & misericordia: quibus eos qui dicunt ditissimi superauit. Nullam rem magis detestatur q; auariciam: quam malorum semen omnium & causam esse dicebat. Illamq; Ciceronis sententiam usurpabat sæpissime. Nihil esse tam angusti animi/ q; amare diuitias. Nihil honestius magnificentijsq; pecuniam cōtemnere si non habeas. Si habeas: a liberalitate beneficijsq; conferre. Græco etiam prouerbio utebat. Amicorum inter se cōmunia omnia esse. Itaq; erat quasi quoddam asyllum/ ad quod pauperes omnes honeste confugebant. Nam in referenda quidem gratia fuit diligentissimus. Imitatus agros fertiles/ qui plus semper reddunt q; acceperunt. Iam vero modestia mortui/ victus temperantia/ cōtinentia vite ita in eo vigeant: ut numq; ne paruula quide nota eius fama labefactaret. Sobrietas peculiaris erat. Domus sue frugalitatem magistræ & ducem habuit composite viuendi. Non sumptuosas conuiujs operam dabat non indulgebat delitijs: non luxui/ sed temperantie & moderationi. Vtebatur quidem victu ornate: sed cōmuni. Paucis erat contentus & his quæ essent ad naturæ sustentationem. Non arbitrabatur se natum ad passum & seruitutem ventris: ut plerq; ex maioribus videmus: sed ad laudem & gloriam & honestatem. Voluptates autem corporis (quas Plato malorum effas appellat) exhorrebat in omni vita/ tanq; exitialem ac perniciosam pestem. Nam omnia moderantiam grauitatemq; tantam seruauit: ut nullum verbum ex eo prodiret non graue/ non plenum honestatis/ non dignum summe auctoritatis viro. Antea

Iusticia
eius.

Cicero.

Plato.

te nunc ad eam quæso/quam vos ipsi aperte conspiciebatis fortitudinem animi & constantiam. Nam si fortis est & constantis viri/non perturbari rebus asperis: sed prudenti animo uti & consilio: ut sapientes volunt: quis eo fortior/constantior reperiet: qui nullum horruît discrimen: nullum subterfugit periculum: nullam vim excutit: ne tunc quidem cum multi timerent/quo minus mente imperterrita constans & firmus esset in his rebus quæ sibi honeste videbant. Metus sæpe iniectus est: nunquã tamẽ ad eum peruenit. Homo ita erat ad virtutem institutus: ut nequã fleat precibus/ nequã terrore ab recta sententia posset deturbari. Mitto vetera multa quæ longum esset referre. Quid ille paulo ante vobis inspectantibus fecit. Memẽ tot illius turbulentissimi diei P. C. & eum ponite ante oculos vestros illius temporis ut vere dicam tum illũ: cum frequentes omnium ætatum/ordinum/nationũ homines in illam concionẽ convenissent. Reuocate animis vestris grauitatem rei (de suprema enim salute agebatur) dissensiones & varias multorum sententias ac non nullorum trepidationem. Quis em̃ fuit vultus: quanta significatio animi & constantie: qualis illa oratio: quæ plena dignitatis & prudentiæ: Cum nunc moneretur: nunc hortaretur: nunc arciter obiurgaret eos/ quorum opera hi discordiarum fluctus excitabantur. Stupebant omnes: admirabant tantam vim dicendi fuisse in eo: quem propter aduersam valitudinem vix loqui posse credebant. Cygnea vox illa fuit: & futura: mortis presagium. Nam dixit luculentius quã antea unquã. Et postremis verbis clamans inquit: eam oronem suam fuisse testamentũ: cum sese ita comparasset: ut in unitate ecclesiæ vellet animam profunderẽ. O virtum ingentem/ & fama dignum immortalis: quænam tanta esse posset copia dicendi: ut te digne oraret pro meritis operum tuorum? Tu per fugium calamitosorum/ subsidium in opum/ bonorum sustentaculũ fuisti. Tu splendor Italiae/ decus nationum/ ornamẽtum concilij/ lumen sæculi extitisti. Tu sanctissimũ omnium virtutum exemplar ostendisti. Quid reliquis agendum esset exemplo tuo/ & vitam præclaram ipsa morte reddidisti: eorum gloriam & laudem adeptus qui quondã pro salute patriæ mortem obiere. Sic enim existimandum est P. C. continuis laboribus ac vigilijs quos nimios suscepit in ista reipublice procuracione/ & ultra quã ferre possent ætatis suæ vires hunc virum succubuisse. Ex quibus cum in grauissimũ incidisset morbum: victus amicorum precibus/ delatus est ad balnea vix respirans. Vbi cum paululũ recreatus videretur/ non expectauit firmam valitudinem: redijt ad opificiũ suum & labores cõsuetos. Nam tum flagitabat ab omnibus rebus suis: tum scelus putabat se commissurum/ si vltimo tempore deesset publicis cõmodis. Itaq; redijt: & adeo inanis virum: ut opus esset si quem ad locum proficisci vellet/ aliorum manibus sustentari. Videbamus pallorem vultus: oris macilentiam: ac totius debilitatem corporis: non ut hominẽ: velut simulacrum viuentis/ & tanquã spirantis effigiem aspiciẽbamus. Mirabant quã in membris adeo infirmis/ tam firmã vigere mentem. Sed superabat animi vigor corporis imbecillitatem: & sibi pulchrum ducebatur eo certamine oppetere/ ex cuius victoria pax orbi terrarũ parabat. Itaq; cum vis morbi ingratafceret in diem: nullam autem sibi requiem daret: nihil sibi parceret: nihil indulgeret/ vigilando/ consulendo/ laborando: mole rerum ac lacessitudine confectus expirauit. Atq; ita expirauit ut nequeam recordatione illius temporis quo reddebat animã continere lachrymas. Oculis ipsis & aspectu nos hortari/ & lachrymas quas plurimas fudit cõmonefacere videbatur: ut instar sui causam publicam susciperemus. Quo tempore eum nemo vidit quin uberrime fleeret. O diem calamitosum & moestitiẽ plenum quo te amissimus Francisce: & quem amissimus virum. Miserum me atq; infelicem quid agam: quid clamem: aut querar/ tali orbatus patre. Miseros etiam tuos omnes ad quos deferebat tam crudelis nuncius mortis tuæ. Sed nos miseriore qui aspectu ipso torquemur/ luctu &

Fortitudo
& constantia eius

Occasio
mortis eius

obitus eius
deploratio

IN FVNERE CARDINALIS FLORENTINI

mœrore confecti. O flebilem fragilitatis humanæ cōditionem; te ne amplius aspiciamus: te ne chare parens amplius videre/audire/colloqui non licebit: Tu ne a nobis tam subito eniperis: O rem mœstam & acerbam intuebor: Intuebor salē dum adest; neq; a te oculi dimouebuntur mei; quoad illud extremū vale dictum erit. Quid ego nunc vōs detestor: mortem acerbam/ & inexorabilem vim fatore: quæ tam impias manus in tam pium virum iniecitis: Vos ne in tanta mole agendorum/ in tanta expectatione rerum/ tam iniquo tempore tantum auxilium nobis eripere potuistis: Vos ne decuit nullorum hominū habere discrimen: Nōne fatius fuerat: cum tot nepharij/ improbi/ seditiosi (quorum magna seges per est cōspiciā) in hoc consilio versarent: qui omnia permisceant ac perturbent: nonne in quā hos omīs fatius erat perditum ire/ ex quorum interitu salus arabat orbis: q̄ hunc virum priuari vita ex cuius incolumitate salus omīs pot. aere videbat: Sed curiam tam lamentationes & fletum: non quidem nostra causa/ quibus perpetuo dolendum erit: sed illius qui hoc exutus concreto corpore & mortali/ cœlitum fruatur consilio. Nam si ampla patuit semper virtuti ad cœlos via: profecto animus sacer atq; immortalis/ omni cultus virtute ad cœlos euolauit: & in numero sedet beatorum. Nunc illud superest ad quod animaduertatis oportet P. C. ut quoniā vir hic optimus in rei publice munere interijt: eum quoq; publicis honoribus decoremus/ qui sint ad nomen posteritatis sempiternū. Et quoniā pompa funeris habet fatis digna non potuit/ propter difficultatem temporū: diligentior habenda est ratio monumenti. Curandum est enim si grati vobis: minus existimari: ut sepulchrum sibi ex publico ere aedificet q̄ magnificum: in quo scribatur breuiariū gestorum eius: prout solitum est fieri his qui pro patria occubissent. Superimponenda esset sepulchro aurea statua more prisorum: cuius in basi esset inscriptum. Parenti patriæ. Sed quia hic mos venit in desuetudinem: satis erit constitui sepulchrum ornaticq; ad modum maiorum nostrorum: cum inscriptione honorifica quæ sit ad honorem ipsius/ & ad imitationem posterorum. Nam q̄uis ipse sibi viuis monumentum extraxerit aere perennius: quod nulla unq; disturbatura sit vetustas: tamen gratitudinis vestre erit: in virum de vobis bene meritum vestri iudicij memoriam extare: ut una cum gloria sua vestriq; officij perpetuo sit fama coniuncta. Quod reliquum est/ vos oro obtestorq; Patres prius: ut illius virtutem imitari velitis in omni vita/ quem tantopere comprobatis. Deinde ut eius memoriam vestris animis defixis perpetuo conferuetis.

Sepulchri
extructio:

ORATIO FVNEBRIS II 99
 POGGII ORATORIS CLARISSIMI
 ORATIO SECVNDA IN
 funere Cardinalis, S. Crucis.

IN MAXIMO DOLORE PRESTAN-
 tissimi patres & acerrimo luctu quem ex optimi ac
 sanctissimi viri morte suscepi hoc mihi solatiū me-
 roris videtur tribui: q̄ & ea proculdubio sim dictu-
 rus quæ summo omnium consensu / summa appros-
 batione / summo favore accipiant. Et in virtutibus
 amplissimis tanti viri commemorandis & si non de-
 bitum ac qualem facultas ingenij dabit honorem /
 sim in te omni cum laude exactissime prestaturus;
 accedet quod maxime ad viuientium spectat utilita-
 tem: ut in excellentium virorum exemplis & vita recen-
 sendis / multi ad laudem & gloriam & suarum virtutem
 memoria incitent. Conferunt enim non parum

preclaris ingenij gesta priscorum ante oculos posita: quæ nobis subdunt tanq̄ cal-
 car / ad incitamentum quædam ad eorum quos laudari videmus imitationem. Equidem
 existimo maiores nostros / & orationes quæ olim in preclarorum funeribus habes-
 bantur: & imagines quæ priscorum memorie dicebantur non tantum defunctorum lau-
 des & gloriam ostendere / quantum posteris consequendæ virtutis eorum exempla nos-
 bis præbere voluisse. Quæ huius nostri omni laude ornatissimo viro / nullius gloria /
 nullius laudatione opus est ad eius vitam in hoc funere exornandam. Neq̄ hoc di-
 cendi munus tanta virtus desiderat: quæ omnium orationem quantumvis amplissimam
 superare videtur. Sua illam merita / sua virtutum ornamenta / sua sanctissime acta vis-
 ta / mores castissimi / sua in omnes pietas / sua religio adeo illum ornauit: ut nullo sit
 opus externo adiumento ad laudem hominum consequendam. Quo mihi facilior erit
 orationis cursus: cui datur ea materia ad dicendum: ut non verbis ornare hunc homi-
 nem / sed tamen quæ ab eo acta sunt referre satis esse pro eius meritis videant. Sed post
 facto integerrimi ornatissimiq̄ viri vitam explicaturus: dum eius in me dum vixit
 charitatem / in doctos viros benivolentiam considero: dum eius virtutem / humanita-
 tem / pietatem mente reuoluo: dum quo presidio ecclesie / quo auxilio inopes / quo
 adiumento boni sunt spoliati anima duerto: nequeo ullo modo quæ ultro etiam
 me inuito in eius commemoratione effluunt lachrymas continere. Quis enim tam in-
 humanus / tam durus vel ferreus potius esset: qui in talis tam laudati / tam deside-
 rati communis patris memoria non moueat animo / & ad fletum prorumpat. Quis
 est cum eum nobis / qualem sæcula rara ferunt ereptum videat: non mente & animo
 congemiscat. Subtrahitur est nobis vir vita & moribus singularis: cui parem
 ætas nostra non protulit. Interijt: q̄q̄ non interijt / sed ad meliorem profectus est
 vitam / vir summa prudentia & sapientia præditus: vir religione insignis / pietate
 præcipuus / excellens integritate vitæ: de omnibus optime meritus: in quo nullorum
 quis perspicaces oculi unq̄ locum maledicto intueri poterunt. Facultatibus ege-
 nos / subsidio imbecilles / consilio plurimos / opibus singulos / omnes patrio dno sub-
 leuabat: ut veluti parentem unicum bonorum ac calamitosorum refugium lugere & ge-
 mere cõpellamur. Verum quoniam tempus requirit: ut ad eius laudam commemora-
 tionem / posthabita tantæ iacturæ querela veniamus: complectar paucis vitæ insti-
 tutionem & mores eius: ut & ea quæ ipsi nobis tanq̄ in veltro conspectu meis ver-
 bis proponant. Et quibus id animi est: eius viri proposito exemplo detur occasio /

De virtutibus eius.

Ortus eius

ad idem virtutis iter ingrediendū. Natus est vir iste insignis Bononiæ urbe celeberrima atq; antiqua & quæ inter Italiæ præclaras urbes facile admirari queat: hinc ortus parentibus & haud obscuro loco natus: sed qui filio per omnem vitam quocumq; esset in statu possent esse ornamento. Cum pluribus annis iuri civili operam dedisset: plurimūq; in ea scientiâ profecisset: tandem cum legissemus huius mundi sapientiam apud Deum stulticiam esse: spiritu dei ductus / qui eum in suum obsequiū disposuerat segregandū: abiecta legum cura / relicto sæculo / contempto patrio censu / ordinem Carthusiensium est ingressus: eam professus religionem quæ arduissima omnium iudicatur. Sunt plures vitæ formule proposiæ his qui se dei cultui dicant: quibus leniores quedam & ad facilitatē vitæ propensiores existimant. Non leuem aliquam / non facilem / non vitæ & cōmunibus moribus indulgentem elegit: sed illam potissime quæ est ardua inter omnes / difficilior / austera: sequentis & disciplinæ artioris plena. Magna proculdubio mutatio animi: maior corporis: paucis licentia quadam vitæ cōmunis / ad tam laboriosum viuendi genus / ad tam infertum onus religionis ascendit: non solum religionis vitam sumens / sed eam in qua persistere difficilimum existimamus. Et certe ea religio admodū gravis & toleratū difficilis putatur: ita paruis terminis circūscripta: ut nisi specialiter dono Dei suffulsi / in ea diutius nequeant persistere. Sed omnia sunt volentibus facilia. Nihil tam durum / tam asperum Christū recta via sequentibus / quin leue & molle conantibus fiat. Breui tempore effecit ut omnes difficultates superaret: omnem ætatis austeritatem obedientia & patientia vinceret. Composit non multo post vitæ illius integritas sui monasterij religiosos / ut illum eligerent in suum superiorem. Quo in regimine ea fuit modestia / prudentia / temperantia: ut ab omnibus sua virtus celebraretur. Et quous in monasterio seclusus atq; abditus viueret / cultui diuino & gubernandæ curæ intentus: virtus tamen & sanctitas claudi minime poterat: sed Bononiā usq; horum certa vestigia perlata / omnes ciues in admirationem stuporemq; perduxerant. Ipsi quibus præerat / absq; ulla inuidia (quam vitare difficile his qui præsentibus ceteris) virtutes eius admirantes efferebant. Neq; vero mirum: facile est enim laudem consequi illis qui non præesse cupiunt / sed prodesse hoc vitæ cumculo. Hac viri fama permotus Bononiensis populus: cum in defuncti episcopi loco cum successor quæretur: discedente paulū clero / nam alij alium postulabant. uno consensu / una mente in suum pastorem approbante clero elegit. Per magnū sane singularis hoc testimoniū virtutis fuit: uniuersum populum sua sponte / nemine rogante / nullo dissentiente / nescio cuius voce illum nominantis Dei voluntate emittente / eum in eius electionem exarsisse. Sperabant enim illum unicum futurum esse Antistitem in quo salus omnium esse sita videretur: cuius ope boni subleuarentur: opprimerent mali: qui mores lasciuientes ad meliorem frugem & vitia posita ad virtutes traducere. Accitum ad urbem per alterius rei simulationem / ignis rum populi voluntatis / multis precibus omnes ciuitatis ordines hortati sunt: eam reluctantem: ne onus sibi iniunctum recusaret. Ille multum diu cogitans: quanti esset la bonis ac periculi animarum curam medela: quæ suscipere: quantum esset graue eiusmodi pondus illis qui animarum salutem ex tali dignitate / non quæstum querunt: cessit vix tandem vir optimus populi voluntati. Attamen ea conditione assensus est. Primum: ut omnia bona castella quæ distracta erant / ecclesiæ restituerentur. Tum: ne quid expenderet pro confirmatione pontificis: sibi enim nummos non esse. quæ vero ab ecclesia subministrarentur: in alios usus / hoc est in pauperū alimenta distribuenda sibi esse asseuerabat. Quod utriq; est assecutus. Nihil eo honore / nihil ea dignitate elatus: nulla in re vitam pristinā mutauit: eadem humilitate eadē continentia / eadem vitæ auctoritate vixit: vixit tenui & nullo dū

Fit Carthusianus.

Fit Prior ordinis,

Fit ep̄s Bononiensis.

apparatu cōtentus. O virū optimū & cunctis sæculis summis laudibus celebran-
 dum. O virtutem raram & quam rariores homines sequuntur. Recensete alios:
 & eorum vitam inspiciete / qui simili præditi sunt dignitate: quem mihi dabitis qui
 eiusmodi gradū non appetat / quærat / enixe procuret: cœlum terramq; defatiget /
 ut illum consequatur. Quo cum quemq; reperietis qui non infletur animo adepta
 dignitate & intumescat: qui dignitatē non habeat questuosam / qui non voluptati-
 bus plus solito / & quieti corporis indulgeat: qui non deterior in diem fiat. At hūc
 nostrū virum sanctissimū omnia prioris vitæ seruante vestigia vidimus nulla in re
 imitatu nullam in partem a cura populi sui oculos deflectentem. Primū in id ma-
 xime multis r. & constantibus incubuit: ut clerus qui ad eam diem dissolutior fuerat:
 non solū vestibus / sed moribus quoq; cōpositionibus uteret. Tum populū ab la-
 scitia ad frugalitatē deflexit: non solum verbo / sed exemplo: quod plurimū valet
 ad animos hominū cōmouere. In primis id statuit: etiam reuente in multis pō-
 tificibus Iudei certo signo a Christianis dnoscerent. Religiosum quendā ordinis
 Minorū ad reddendū depositum mulieri viduæ quod negabat / certis coniecturis
 recognita / licet reluctantem coegit. Pauperes qui egestatem erubescēbant oculis
 te perquirens: frumento / aut pecunia clanculū domū missa subleuabat. Virginibus
 egenis dotem subministrabat. Confluentibus undecunq; mendicis victum publi-
 ce largiebatur. Id agebat: ut omnes intelligerent non utilitatē aliquam / aut priuatū
 cōmodum ex ecclesia: sed rationem pauperū / populi correctionem / sacerdotum
 emendationē ab se esse susceptam. Erat in corrigendis superiorū temporū moribus
 tum mitis / tum sæuerus: prout utilitas optium sibi concessarū postulabat. Deniq;
 paruo tempore effecit: ut longe alius populus / alius clerus esse videretur. Etenim
 facile est illi ceteros corrigere / qui sibi ipse bene viuendi legem indixit: facillimeq; in
 officio continent homines ab eo qui seipm continet. Præclare enim a sapientibus
 scriptū accepimus: quales Principes in republica fuerint / tales reliquos esse solere.
 Hac autē laude / his virtutibus florentē Martinus pōtiffex aptissimū iudicauit / qui
 ad componendā pacem inter Franciæ & Angliæ reges legatus mitteret. In Gallis
 assignatū pfectus est: & cum utroq; Rege sæpius collocutus / ad pacēq; adh orta
 admirationem sui attraxit. Nulla munera / nulla dona accepit: sed solitā
 suam continentia modestiamq; seruauit. Et cum se utriq; Regi / tum omnibus ma-
 xime proballet vitæ continentia / grauitate / prudentia: tamen in tanta sententia
 diuersitate difficile fuit concordia statueret. Id tamen egit: ut ob eius virtutes tam
 Gallis q; Anglicis relinqueret desiderium sui: & ab singulis vir rectissimus atq;
 optimus putaret. Re infecta Bononiā redijt. Sensi ego qui in Angliā tunc moras-
 bar / quanti a Rege fieret: quanti virtus eius & sapientia extimaretur ab omnibus:
 quantaq; cum omni cōmendatione munus sibi iniunctum obisset. Prædicabat ab
 his qui a Rege veniebant cōtinentia huius / innocentia / integritas / religio: & hunc
 unum ad se missum aiebant sine ambitione / sine cupiditate: in quo vere sanctitas
 specimen eluceret. Etenim facillime humana cōtemnit / qui Christū recte sequi
 tur: neq; exterius / sed suis sultus bonis / nihil extra concupiscit virtutū fretus cons-
 scientia. Peruenerat ad Martinum celebris harum virtutū fama: multorūq; sermo
 ne eius laus in diem increbrescebat. Et quibus antea certior factus erat / hunc esse
 unum quem laudabant omnes: cuius virtutum exempla extollebant: in quo nulla
 invidia ad carpendum locum inuenerat: tum hac legatione prudentissime obita /
 & moribus sanctissimis ductus: eum designauit nullius precibus / nullius inter-
 cessione / sed sua sponte sanctę Romane ecclesię Cardinalē. Hoc ignotū ei esse vo-
 luit quoad Romā (accesserat em illū ut per negocij alterius specie) veniret. Cū
 iam ppe urbē esset / rem sibi significari curauit. Nulla læticia / nullo gaudio / nulla

Iudeos signa-
 nauit.

Legatus ad
 Galliam

Legatus ad
 Galliam

Legatus ad
 Galliam

Fit Cardis
 lis.

elatione motus. Eodem quo antea vultu permanfit: ut palam fieret: humani fastigij insignia parui ab eodem existimari. Honorẽ illum suscepit: ne beneficentia in se Pontificis contēnere videret. Nihil ex eo ad virtutē / ad vite molestias minui addi conspiciebat. Vitam ita deinceps instituit / ut & dignitati consuleret & religio-
 ni. De priuata viuendi austeritate nihil mutauit: exteriora quædā auxit que ad cultum spectarent / & tuenda tantę dignitatis ornamenta. Eadem integritas / eadem continentia / eadem pietatis officia / ea dē benignitas pmanfit: & quo erat illo fastigio dignior / eo se magis indignum existimabat. Nulla pompa / nulli fastus / nullę opes impedimento fuere quo minus se per oēm vitam purum immaculatę pgerberet. Quicquid dignitate aut auctoritate poterat / ad præsidia hōiā conferrebat: permagna quidē inerat patientia & æquanimitas: sed summā modestiā / summā temperantiā / summā benignitatē semp ostēdit. Nemini inq; nocuit: nemini unquē maledixit: nemini est iratus. In diuitijs paupertatem / in dignitate humilitatē / in fastigio tanti honoris pristinā humanitatē seruauit. Quid loquar de liberalitate / ut rectius loquar de charitate / qua egenis & amicis est opitulatus? Nolo hanc eius præcipuam laudem pluribus verbis efferre: quoniā quæ Christi causā facta summo humanā gloriā querunt / sed præmia æterna. Sed mihi de ratione vite huius integerrimi hominis dicenti / imago eius ante oculos obuersa: quæ pro sua religione & sanctitate vetat me in huiusmodi orōne esse prolixū. Nā que ab eo acta sumant te se / velle potius dei q̄; hominū testimonio comprobari. Non enim ad inanem gloriā / non ad vulgi pompā / non ad ad aliquē fastum se asserit: sed ad veram laudē ad honorem sui creatoris / ad immortalis deī cōmendationem / vitam & mores suos cōposuisse: nihil se quehisse / nisi ut opera sua illi accepta essent qui nouit abscondita cordis. Hanc vero sæculi inanem gloriā / semper hunc populū plausum cōtempsisse: quæ sunt potius ad viuentium consolatiōnem / q̄; ad defunctorum salutem temperata. Eius voluntati licet parendum esse videatur: tamen aliqua ex parte meo desiderio / & suis in me meritis satis esse faciendū iudicauit. Cum igitur sanctissimi viri virtus summo in honore magna in reuerentiā apud Martinum pontificem esset: cunctę eum omnes velut exemplar honesti intuerent: fama virtutis vero apud omnes esset vulgata: Legatus missus est Venetias / ad statuendam pacem inter ducem Mediolani / ac Venetos Florentinosq;: quos inter ac re bellum vigeat. Et ideo recte ad pacem querendā electus est is qui pacis homo erat: & eam præ ceteris rebus salutarem mortalibus censebat. Quia consecra: licet postmodū cōditiones non seruari entur: & ob id bellum instauraretur / Romam reuersus est. In crebrescētibus malis belli / cum maiora discrimina imminere viderent: denno ad eandē pacem procurandā a Pontifice destinatur. Cuius in tractatu cum sex menses consumpsisset: demum eius exhortationibus & prudentia Ferrarię consecra pace / ad Martinum (is tunc Ferentinum pestis vitandæ causā fecerant) rediit summa omnium beniuolentiā. Erat Martino admodum cordi Gallię pax. Ad hanc rem si quo consilio / a ut humana ope componi posset procurandam / hunc optimum virum esse accommodatissimū ratus: rursus ad Galliā Legatum destinauit. Sed anteq̄ Italia excederet / Pontifex diem obiit. Huic cum successisset Pontifex Eugenius quartus: iter sursum & legationem conceptam conficere iussus / biennio apud Gallos permansit. Non vilior em eum itera tus aduentus (ut plerumq; contingere solet) reddidit / sed admirabilior em. Virtus enim quo diutius tractatur / eo magis placet nulla offensione interrupta. Multa itinera in diuersa loca consecit: multos subiit labores: cum sæpius ex morbo laterum & calculo maxime torqueretur. Sed virtute & constantia animi infirmitates corporis sustinens: utriq; Regem sæpius est allocutus: exhortans ad concordia & ad depōnendā ambitionē. Multa cōsilia principū & cōuentus habuit: plurimas cōsilia

Legatus ad Venetos

Rursus ad Galliā legatus.

tionem: in quibus multum consilij ostendit/ multū auctoritatis ad rei optate conse-
 cionem. Bellorum pericula ante oculos proposuit. Quot/quantæq; calamitates
 utriq; regno provenissent recensuit: sanctorum Patrum præcepta / sapientum vis
 rorum consilia/ singula omniū scripta & sententias quæ in eam rem cõserre vides
 bantur/ ad permouendas mentes hominū enarrauit. Sed gloria/ ambitio / cupiditas
 / honor sæculi cum inter se certarent / & cõmuni bono obstarent: infecta pace
 abiit. Sed ita abiit: ut Regum uterq; & qui his aderant: profiterentur nunq; se ei vis
 ro prudentia/ fide/ sanctimonia/ vite integritate parem vidisse. Eadem em & prio
 ri par integritas/ abstinencia/ continentia legationis fuit. Regum & cæterorū mu
 nera ab eo contempta: nihil horum appetijt: quæ alijs prædara & speciosa vident:
 satis sibi esse putans/ licet operam perdidisset/ se boni viri officia omnia in eo legati
 onis munere prestitisse. **Legatus amplior dignitas/ sed cupiditas minor.** Nihil sibi præ
 ter laudem & honorem Pontificis reportandū existimauit. Et quidem cum multis
 pompa & apparatu rerum ac magnificentia sæculi inferior videret: virtute &
 continentia superior omnibus erat: magnificq; in eo humilitas erat q; in cæteris orna
 tus aut rerum cultus exterraret. Virutū namq; comitatu cõtentus/ ea negligebat
 quæ speciosa vulgus ducit. Recte enim ut Bias ille prudens/ omnia secum ferebat:
 nullius exterioris cultus adminiculo egens. Non tamen obsoletam secum famis
 siam habuit: sed quæ satis culta esset: & plus honestatis q; splendoris circumferret:
 ita ut & contemptus fugeret/ & superfluitatem. A Gallia rediens/ ex Pontificis præ
 cepto Basileam proficiscit. Vbi cum multos tumultuantes aduersus Pontificis se
 disq; apostolicæ auctoritatem compenisset: neq; popularis infania reprimi a se pos
 se videretur. Florentiam venit: ad quam Eugenius post discessum ab Vrbe se cons
 tulerat. Inde tertio legatus in Galliam redijt præcepto Pontificis: qui pacem eorū
 Regum perutilem populo Christiano conspicebat. Erat omniū opinio: aut per
 huius viri sapientiam & virtutem/ aut nullius alterius ope pacem eam esse futu
 ram. Nam is solus cum nullius parti faueret/ tantum enitebatur quantū cõmunis
 utilitas postulabat. Nulla affectione priuata/ nulla beniuolentia mouebat. Erat li
 ber in consulendo animus: in decernendo æquus: nihil a recto declinans. Ibi consi
 lio utriusq; gentis habito/ cõmunicq; desperata propter diuersas sententias pace/
 ducem Burgundiæ qui antea Regi Franciæ infensus erat / in grām Regis cõmunis
 nemq; beniuolentiæ reduxit. His actis summa cum laude Florentiam cum reuers
 illent: deno in Basileam mittitur: si qua ratione sanari aut reprimi posset eius aus
 stonitate multorū temeritas qui contra Pontificem insurrexerant. Sed superante
 & contralescente in diem stulticia ac nequitia eorum qui pacem ecclie peruertere
 nitebant: relicto malignantiū cõuentu/ venit Bononiā: quo pontifex ierat. Cū aut
 postea celebrandi concilij gratia/ ad quod Græci venturi erant/ Pontifex Eugenius
 Ferrariā concessisset: in Germaniā legatus mittit ad Alberthū Regem Romano
 rum: qui erat Nureberge/ ad agendos cõuentus principum Germaniæ: ad obui
 andū scismati: quod postea Basiliensū yefania confecit. Hic multa in eo cõuentu
 locutus: quæ ad deterrendos hoies a scismate ecclie ptinebant: hortatusq; a Pon
 tificis solitam fidem seruandā: Ferrariā regressus/ postmodū mansit in Curia. Pau
 loq; post a Pontifice in locum Cardinalis Vrsini/ qui maior poenitentarius erat: di
 emq; surum obierat/ successus est. Quo in munere summa semp optimi viri pijsi
 micq; officia præbuit: ad sibi munus mandatū arbitratus/ ut salutem quæret eo
 rum quibus Dei gratia lucem poenitentię tribuisset. Mirū fortasse nōnullis videri
 potest: cum tot Cardinales essent in Curia quibus hæ legationes tam varie demā
 dari possent: cur hic solus potissimū legaret. Sed erant in eo p multa quæ sibi beni
 uolentiam hominū conciliabant/ & præclarum reddebant apud omēs. Primū: sum
 ma religio/ summa integritas/ & sanctitas morū: cum nihil in eo reprehendi posset:

Bias.

Basileā mis
 sus.

Ad Galliā
 tertio mitti
 tur.

Legatus in
 Germaniā.

Fit poenitē
 tarius sum
 mus.

cum per omnē vitam temperantia & continentia singularisq; doctrina præditi
 erat/acscientia rerum plurimarū: ut viris doctissimis equari posset. Erat in eo de-
 niq; agendorū usus ac experientia: quæ in eo summā prudentiā efficiebant. Ace-
 debat consilij gravitas: & animus in consultando omni passione vacuus: auctori-
 tas quantū in ullo homine esse potest/virtute & bene agendo contracta: mores
 probatissimi: aetas provecior/nullo unq; tempore ulla vel parva vitioꝝ habens
 tata. In negocijs tractandis ac perficiendis sapientissimus habebat. His virtutibꝝ
 addebat humanitas quædam & mansuetudo: quæ eum summe gratum omnibus
 reddebant. Digne ergo sua opera in rebus arduis Pontifices utebantur/am non ad
 questum aliquem/sed ad laborem officiosum: nō ad propriam / sed ad cōmuniem
 utilitatem se inniti arbitraretur. Et omnū ex his quæ ab ea in officio legationis co-
 cedebantur/nullum emolumentū prætendebat: gratis condonabant omnia ab eo
 qui didicerat: Gratis accepistis: gratis date. Bona Bononiensis ecclesiæ quæ sibi a
 Pontifice credita erant/secundum canonicas sanctiones distribuit: maiorem partem in
 usus pauperum/& edificiorum reparationem distribuens. Nam domos episcopali
 instauravit/& auxit pro dignitate ecclesiæ & urbis. Domū quoq; in urbe magna
 ex parte construxit/iuxta ecclesiam sanctæ Potentianæ: in qua & habitavit remon-
 tus a strepitu populari. Dum Romæ vixit/parentibus/aut fratribus / aut alijs ex
 suo genere nihil ex bonis ecclie tradidit: asserens se dispensatorem a Deo/non largi-
 gitorum esse constitutū. Familiam habuit honestam: quæ & honestatem seruaret/
 & contemptū vitaret: summā seruans in omni statu moderationē. Cibi fuit parci-
 mi. Nunq; post aditam religionem/nec; in infirmitatibus quibus gravabatur ser-
 pius/nec; extremo vitæ tempore carnes comedidit. Vino utebatur quod esset satis
 ad vitæ sustentationem. Religionis normā immaculatā seruauit: eam religionem se
 quens quæ a Iacobo apostolo scribitur esse/se immaculatā ab hoc sæculo conse-
 tuare. Surgebat mediâ nocte orationi vacans. Linteis non utebatur: cum semp
 cilio interius uteretur ac recubans in sarmentis. Sacre scripturæ continuū studium
 impertiebat/cum quid ocij ab oratione & negocijs publicis superesset. Humanis
 quoq; studijs tantam operam dedit/quantum sacrarum litterarum dignitas pati-
 ebatur. Vitam hanc cum tanq; peregrinus & advena transegisset: nihil in ea aut
 spei / aut momenti ponens: mortem quocq; contempsit: cum se ad meliorem locū
 ret vitam profecturum. Et cum summo dolore torqueretur ex calculo: qui post
 modum ad libræ pondus in eo repertus est: tanq; sciens extremum sibi diem in-
 re/& medicos contempsit/& dolores immensos summa patientia pertulit. Agens
 semper gratias Deo: qui se etiam in extremo spiritu exerceri ad patientiam velle-
 set. Deficientem natura animam deo reddidit. Nihil de rebus externis curans
 si ut & familiæ rationem haberet: & pauperum meminisset. Obijt Senis sexagesi-
 mo octavo ætatis anno. Exequij eius in maiori templo celebratæ: quibus Eugenius
 pontifex qui illum unice dilexerat affuit. Cōmendari profecto digna est/num
 ceteris in rebus / tum in hac maxime Pontificis pietas: qui quod raro antea audiu-
 tum est / huic uni præstitit. Annos iam quadraginta in Romana curia sum
 fatus: amplius quinquaginta Cardinales mortem obiisse memini: nullius unq;
 funeri Pontifex interfuit ullus. At & Eugenij egregia virtus / & defuncti mentis
 postulare videbantur: ut in eius funere vetus consuetudo intermitteretur. Itaq;
 & erga unum suam benivolentiam ostendit: & tali honore mortuo præbuit viri
 prouidentia: & in omnibus quæ nobiscum agit Deus. gratiæ sunt agende: patienter
 vero ferenda quæcunq; eius nutu videntur accidere. Veruntamen cogor aliter
 quando non solum admirari/sed etiam conqueri: parum videri prospicere tantā
 sapientiam rebus humanis. Videmus enim tot nepharios homines/tot se felices

Victus &
 religio eius

Ex calculi
 ægritudine
 moritur.

quorum opera in solam perniciem gentium spectant: versari in terris prospera valitudine: diuulsiq; viuere q̄ ferat communis salus: quos utilissimū fuerat orbi/ aut nūq; q̄ natos/ aut q̄ primū interijisse. Eos vero quorum vita est nobis salutaris/ qui opere & exemplo profunt: in quibus multoq; refugium consistit: aut morbo a negocijs impeditur: aut citius eripi nobis q̄ ratio reipublice patiat. Quāobrem pluribus verbis deslerem huius singularis viri mortē: deplorarem publica incōmoda: lamens menterem priuata: multorum damna: & cōmunem bonorum parentem subtractum nobis q̄rerem: nisi censurā dei timerem: & nī vererem/ ne videremur eius glorie quā nunc in cœlis fruatur inuidere. Tm̄ dico: bonos omēs patre optimo/ egenos: patre no sanctissimo/ eccliam Romanā summo viro/ sedem aplicam prudentissimo cōsultore esse hoc talis viri obitu spoliata: qui splendorē Romanae curiē/ lumen reliq; dignitatem suo Ordini afferebat. Sed postq; ira visum est illi cuius consilia aeterna sunt: nos quoq; in eius interitu consolemur: scientes ipm̄ in beatorū numero collocatum. Doleamus paululū si libet incōmoda nostra: illius vicem letemur: qui nunc fert opatū fructum laborū suorū. Prosequamur quoq; grato animo memoriam eius: & virtutes suas infixas animo teneamus. Conuenit eius opera & optime actam vitam imitari: ut instar eius aeternā gl̄iam nostris laboribus & actionibus consequamur.

Conclusio

POGGII FLORENTINI ORATIO

tertia in funere Nychoai Nicolii cuius
Florentini.

I CIVES PRAESTANTISSIMI LATINAe muse hoc in loco per se loqui potuissent: neq; alterius dicendi officium postularēt. Ip̄e em̄ suis verbis copiosissime atq; ornatisime celebrasset p̄clarissimū atq; omī laude dignissimū alumnū sui funus. Verum quoniam qui pro earum dignitate ac maiestate in publicum prodire non consueuerunt: hoc munus ab alijs suscipi æquo animo patimur. Itaq; licet per multos adesse intelligam ad dicendū paratos/ quibus ingenio sum inferior & doctrina: tamē quo non amplius præcipiam huius funeris exorandī facultatem: sed ut tanq; aditum quendā patefaciam/ exquisitius quiddam atq; ornatius eloquendi non indignum existimaui aliquid in medium afferere.

re: qui & si non vestris auribus/ at saltem officio hominis amici videar satisfecisse. Quā in re si nequaquā parem suis laudibus/ ac de me meritis eloquentiā p̄stitero: dabit is opinor veniā tum paruitati ingenij mei/ qui sum tardior ad dicendū: tūm magnitudini virtutū Nychoai: quae permultē in eo atq; amplissime claruerūt. Copiosa em̄ quaedā atq; excellēs oratio/ a qua longe absum/ adhiberi opteret ad huius mortui laudes ac breuitate temporis cōplectendas. Quāq; quem ego mortuum dixi/ viuit hic procul dubio: viuetq; diutius/ cum eius memoria sit hominū mem̄bris diuissime permanens: atq; ea etiam viuat vita scilicet immortalī/ quae vere vita est appellāda. Emigrasse hinc euestigio credimus ad cœlos hanc purā aiam: omī labe corporis/ omni vitiorū contagione exutam. Fuit em̄ vir iste vitę integerrimae: omī in aetate modestię singularis: qui ita s̄rarum sacrarū doctrinam coniunxit cum studijs humanitatis: et omnia quae legebat ad vitæ melioris cultum: & ad quandā sanctimoniā reuocaret. Quae ut facilius intelligere possitis/ quareo paucis

Ortus eius

cognoscite: tum quæ ad studia eius & doctrinam spectant; tum quæ ad virtutum mores & vitæ integritatem. Plurimū em̄ conferre solet ad incitamenta virtutū cognitio earum rerum quas viri excellentissimi nobis suo exemplo reliquerunt. Ortus est Nycholaus ut nostis/egregijs atq; honestis parentibus diuibus nostris; qui quæ homini maxime sunt optanda/ & diuitijs & beniuolentiā ciuium floruit; & pater quidem mercaturæ operam dedit: qua sibi opes plurimas comparuit. Nycholaus vero cum ad idem exercitiū a patre vocaret: ipse autē honestioris mercaturæ genus querendo/videlic; virtutis curam sibi proposuisset: ad linguæ latinæ cognitōem se transtulit. Iam aduultus ætate/natura ipsa edoctus: videbat cetera caudica esse/fragilia & momētanea: in virtute firmum/stabile & perpetuū bonum. Ad eam capescendā sentiebat maxime esse accommodata studia s̄arum; quæ sola verū virtutis iter demonstrare/ & vitia cōpescere existimant. Cum autē varie essent discendi facultates/ quibus hoies pro animi affectionē applicare ingenij solent: humanitatis studia sibi delegit: velut ea quibus boni viri effici maxime consueverunt & minime rerum cupidi. Hæc em̄ sola ad virtutem videntē spectare: quippe cū in eis honestū ipm̄ & agitatio quedā mentis/ ac melioris vitæ cultus querat. Itaq; cum floreret tunc in hac ciuitate eximia virtus atq; doctissimi oim̄ viri Ludouicū Marsiliū ex religione Augustinē. cōtulit se in eius familiaritatē. ut una cum studijs doctrinæ/vitæ quoq; & morū institutōem p̄ciperet. Hoc quidem mature & sapienter in primis egit. Nam quibus honesta viuendi ratio proposita est: quæ sibi integri & probatū virum eligere debent / ad cuius imitationē & silitudinē infomerent. Erat domus Ludouici referta tunc egregijs adolescentibus/ qui sibi vitam eius & mores proposuerāt imitandos. Frequētabat quoq; ab optimis ac p̄stantissimis viris huius ciuitatis: qui ad eam velut ad diuinū quoddā oraculū undiq; cōsuebat. Eruditus autē liberaliterq; instituit plures: qui viri doctissimi euaserunt. Sed emerere inter alios: p̄cipue Ioānes laurensis: Robertus rossus; et hic noster Nycholaus qui ceteris rebus posthabitis nunq; a latere Ludouici discedens: & optimis virū dī p̄ceptis institutus est: & plurimū tempis impertijt. Morū autē severitatē & loquendi harmoniā quandā/ ac in reprehēdis vitijs libertatē ab illo hauisit: qui erat promptissimus ac paratissimus ad vitiōū obiturgationē. Accidit em̄: ut imitaret mores quibus cū ab adolescentiā educamur. Hac ratione vitæ imbutus: diuitias res quæ fere ab omnibus summo expetunt studio aperte contempsit: diuitias videlic; & honorū cupiditatē. Cum em̄ esset philosophiæ p̄ceptis non tam legēdo q̄ agendo eruditus: eam normā viuendi optimā iudicauit/ quo ocio s̄arum vacaret: neq; opibus inferuaret: neq; ambitioni. Igitur honorū artium curæ deditur/ ac suo contentus: quicquid tempis dabat a priuatis rebus: aut legendo/ aut scribendo/ aut amicorū negocijs impertiēdo accommodabat. Solleritissimus oim̄ fuit in emendis ac cōparandis libris fructuosissima ac pulcherrima oim̄ negociatione: quos adeo multos atq; egregios tum latinos/ tum græcos ab extremis usq; Europæ finibus cōquisiuit: omes Italos (pace reliquorū dixerim) s̄parat librorū copia optimorū. in quo beneficentiā suam/ liberalitatēq; attendite. Cōmunes erant libri sui omnibus etiam ignotis: p̄sto aderant aut legere volentibus/ aut transcribere neq; ulli omnino recusabat qui aut doctus esse/ taut videret velle doceri: ut publica q̄dam bibliotheca & ingeniorū sustentaculū domus eius existimaret. Et em̄ eos quos libros suos occultarent/ neq; cū ceteris participarent: cum essent editi ad cōmunem videntū utilitatem/ quodāmodo abhorrebat/ affirmans huiusmodi hoies teneri criminē expilatæ hereditatis. Qd̄ autem egregiam laudem meret: summā operam/ curamq; adhibuit: ad p̄uestigandos auctores qui culpa temporū perierant. Quia in re vere possum dicere: omes libros fere qui nouiter tum ab alijs reperti sunt/ tū a me ip̄o: qui integrum Quintilianū/ Ciceronis nostri orationes/ Sillium Italicum/

Ludouico
Marsilio p̄
ceptore
uius.

Diuitiarū
& honorū
cōtemptor

Libros s̄
diosos com
parator.

Nom̄ Marcellū Lucrētij partem multoq; p̄tea e Germanorū Gallorūq; erga
 stultis mea diligentia eripui atq; in lucem extuli Nycholai suasi/impulsi/cohor
 tatione/ & pene verbos; molestia esse lris latinis restitutos. Sed id est p̄maxime in
 genti gloria dignū. mortuo de quo antea dixi Ludouico: a quo eruditōem latinā
 acceptatū intelligeret græcas lras & doctrinā nostris admōdū cōferre; quippe q̄
 sine adiutōe græcorū manē esse vident ac debiles: operā dedit cupidus discēdi
 cum viro tūc int̄ egerrimo oīm ac doct̄issimo Coluceo salutato: qui & ip̄e post Lu
 douicū doct̄orū oīm parens atq; educator putabā: ut Manuel chrysoloras con
 stantinopolitanus/græcorū oīm facile princeps / in hanc urbē legendi grā accerseret.
 Venisse mihi videor posse dicere: etiam his qui illorū temporū memoriā tenent
 approbātibus / Nycholai maxie unius v̄bis ac sollicitudine græcas lras lōgo post
 in Italiam reductas. Quæ quāntū utilitatis nostris hoibus attulerint / tum ad elo
 quentiā / tum ad plurimaz rerū scientiā quis ignorat? Vident̄ prisca illa t̄pa q̄bus
 eloquentia cum sapientia cōiuncta vigeat / esse hoc sæculo renouata. Ita quicq̄
 utilitatis græcarū lrarum bñficio accepimus / uni Nycholao possumus acceptum
 ferre. Nam a Manuele tanq; doctrinæ quodā seminario multi viri doct̄issimi pro
 diere. Venit deinde Florentiā etiam Nycholao auctore vir piūssimus Guarinus:
 qui & ip̄e plurimū profuit ad græcarū lrarum cognitionē. Accessit deinde vir præ
 stans ingenio & doctrina Ioannes Aurispa Nycholai procurator. Tum ultimus
 oīm Nycholai quorū opera ad nos adiit / vir scelestissimus mortaliū atq; impurissi
 mus (quem cōtumeliæ causa nomine) Franciscus Philephus: cuius vitia & sce
 lera adolēcentes nostros & urbem inquinarūt: ut fatius fuisset futurū urbi huic /
 pestiferi hois carere doctrina / licet perenni & exili / q; eius abūdasse nequitia. Ve
 rum Nycholai / qui scientiæ utilitatē quæreret / flagitia ignoraret: cōmuni errore
 honorū / qui ceteros ex suo ingenio iudicant deceptus: ut homo nepharius ad les
 gendū mercede publica excitaret effect. Ergo oīs qui deinceps græcarū lrarum
 cognitione profecerūt / magnas grās Nycholao & habere & agere debent: qui au
 ctor in primis eius doctrinæ fuit in Italiam traducendē. Magna hæc profecto hor
 minibus nostris utilitas: ingens Nycholai laus / & posterorū memoriæ cōmendan
 datum extitisse: cuius maxime cura & opera græca studia Italii ante ignota / ad
 nos tandem longo post tēpore redierūt. Quid idem in litteris nostris: quāntū pro
 fuit nobis: quāntū singulis qui discēdi desiderio tenebant: Nō hortator solū / sed
 iustior / adiutor atq; impulsor assistebat his quibus perspiciebat inesse aliq̄ inge
 nij acumen / aut voluntatē ad perdiscendū: ut non solum hærentes & remissos / sed
 incensos etiam & currentes ad studia doctrinæ excitauerit / reddebatq; suis vocis
 bus velociores. Nolo oīs proferr̄e ne longior fiam / quibus illius verbū & opa
 ad humanitatē profuerūt. Sed tamē hic doct̄issimus atq; eloquentissimus vir Leon
 arduus Aretinus / hic sanctimonīa morū ac doctrina vir cōspicuus Ambrosius ere
 mita / hic Carolus Aretinus summo ingenio / summa eloquentia p̄ditus: quos oīs
 honoris causa nomino: pluresq; p̄tea: ut de me sileam / qui minime illis sum com
 parandus: oīs hi in quā & latinis & græcis lris p̄stantes / se Nycholai vocibus / co
 hortationib; libris / ope & adiutos maxime & impulsos in suis studijs / p̄stebun
 tur. Erat hoc institum suæ nature: ut quoscunq; incensos ad banarū artium cogni
 tionem videret / si idem boni viderent / summo amore cōplecteret: & veluti filios
 foueret ac subleuaret. Tanq; stimulus erat recta capefcentibus consilia / ad huma
 nitatis & sapientiæ studia prosequēda. O vere doct̄orū oīm parens / & studiorum
 domiciliū: quāntū tibi latina eloquentia / quāntū doct̄i hoies / quāntū studiosi lras
 nomini tuo debent. Tu in primis viam ad humanitatis studia ostendisti: tu iter ad
 veram eloquentiā demonstrasti. Tu græcas lras ad Italiam reduxisti: tu cōsilio / tu
 libris / tu opera / tu cohortationibus semp̄ omnibus recta sententibus affuisti. Tu

Græcarū lit
 terarū utilit̄
 tas.

In Frācis
 Philephū
 obiurgatio.

Bñficus in
 studiosos.

Studiu eius

diligentissimus rerum perpenfor: tu grauis eloquentie censor: tu pacatus doctore
 extimator/magno aduimeto omnibus exitisti. Tu denique cum corripiendo/tum lau
 dando effecisti: ut ad aliquam dignitatem facultas eloquentie pueniret. Id & a ceteris
 comendatum iri putabatur. Tu enim iudicium non ex adulatione aut assentatione pen
 debat: sed ex veritate atque animi recta sententia. Sed haec ad commune referunt
 litatem. Quid loquar de proprijs studijs? quid doctrinam / quid scientiam proferam?
 quid multarum rerum cognitionem? Graecis literis plurimum insudauit. Latinas ita re
 nuit: ut nemo melius omnium disciplinarum quibus homines liberaliter institui solent / do
 ctrinam pcepit. Priscas historias ita omnes memoriae fixas habuit: ut illis se me inter
 ille videret. Cosmographiam ita operam dederat: ut toto orbe terrarum singulas pro
 uincias / urbes / situs / loca / tractus: denique omnes melius nosset quam hi qui in eis diutius
 habitassent. Nullus est in latina lingua auctor / quae quidem probaret / quae non legisset
 summa cura & diligentia. Sacris vero scripturis ita incubuit legendo: ut plura
 ex eis teneret quam qui totam aetatem in illis ponere viderent. Nullus auctor fidelis
 ex illis antiquis fuit / cuius non aut libros / aut scripta referret. Linguae vero latinae
 praeter ceteras erat diligens scrutator: in qua & illum peritissimum vidimus. Nullum probo
 rebat verbum cuius vim & originem ignoraret. Nullum scriptorem antiquitatis tulle cuius
 nomen non mandasset memoriae: cuius non opera etiam depicta diligenter reuere
 feret. Antiquitatis erat admodum curiosus: cuius & patronum quendam ac protectorem il
 lum omnes ferebant. Eloquentiam plurimum potuit: licet per raro dicendi onus suscipere.
 Cum enim nihil nisi politum ac perfectum probaret: nequaquam sibi ipsi eius scripta sanis
 te videbant. Multa legerat: multa cognouerat: plura memoriae comendatam / quae
 sibi copiam dicendi admodum suauem subministrabat: adeo ut in cetero hominum aut
 taretur aut esset illi. Et summa cum audientium voluptate. His studijs / ac vite in
 strumta tantam sibi excellentiam comparauit / ut nulla dubitatione inter doctissimos proba
 tissimosque nostrae aetatis viros adnumeraret. Quamquam ipse sua qua fuit animi moder
 ratione / se infimum omnium predicabat: nihil sibi arrogans: neque ad ostentationem quan
 dam ut multi solent se comparans: sed ad veram philosophandi rationem. Credo vi
 deni haec nobis quem admodum aequum est plurimum laudanda. Age vero nunc quae
 les in eo virtutes / qui mores / quae vite integritas viguerunt. Nulla pars vitae eius re
 cti viri officio vacauit: nulla in re grauiori lapsus est. Id egit semper: ut quorum vitam
 tem legerat: eorumque exempla imitaret: esse quam videri bonum mallet. Iam primum prau
 dentiam eius licet prospicere eximia quamdam & pene diuinam. Prudentiam dico non
 huius temporis aut saeculi / quae in capiendis rerum externarum consilijs / aut altu
 perandis hominibus a multis colloatur: sed quam in optimo vite genere deligendo
 & ipsa vita sapienter degenda viri doctissimi posuerunt. Omnia quippe humana com
 moda ut externa bona contempsit / ut se totum traderet studijs sapientiae. Si laudat
 Herculem antiquitas: quem in biuio constitutum fabulae ferunt / secum praemeditan
 tem ac confabulantem: utram viam eligeret: virtutis ne / an voluptatis? cum altera
 aspera ac difficilis / procliuis altera ac suauis proponeret: quae virtutis itinere sibi gra
 uis ciscendum putaret. Cur non summam laudem hic nosster Nycholaus mereret: cuius pru
 dentiam virtutis sibi viam / reiectis illecebris voluptatum persuaserit capescendam? At
 vero ne sibi hanc faulem fuisse existimetis: plurima impedimenta & vanae molestiae
 superauerunt quae illum ab instituto itinere saepius reuocarent. Quae in re constan
 tiam eius perspicite. Omnes difficultates tolerando / omnia impedimenta patientia su
 perauit. non onere egestatis / quae sepiissime pressus est: non laboribus pmutatis / non
 rei domesticae cura / quibus illi maliquoties vexari vidimus: deflexit unquam animam
 ab institutione suscepta. Quid eius innocentiam / quid animi moderatoe proferant?
 quid continentiam / probitatem? Cum satis amplum a parente patrimonium accepisset /
 nullius autem lucrum amore teneret: copias vero eius publica tributa exhaustum

Prudentia eius.

*de hoc auctor dicitur in
 vita Nycholai cum dicitur
 vultus ostentare an ad lap.
 2. 1. 1.*

sepius rei familiaris difficultate compulsus est/ aut libros (qd' tamē fecit rarissime/ & in illis quos non probaret) venderet/ aut amicorū fortunis subleuari. Nunq̄ in studijs mentē diuertit/ nihil appetiuit alienū/ nullū turpē quæstū cōcupiuit. Nunq̄ publicis magistratibus ad exhauriēdos paupes/ ut plures solent/ animū adiecit. Ne minem ne minima in re qdem læsit unq̄/ nulli viuentiū iniuriā intulit/ nihil cuiq̄ abstulit/ nemini nocuit. Manus atq; animū seruauit innocentem. Nulla præterq̄ librorū cupiditate flagrauit/ nō appetēdo aliena/ sed ne suis parcēdo tulit sumptus & publicos & priuatos. Vixit usq; ad obitus extremū diem fama incorrupta. Rationem viuendi modestam & lauram omni tempore seruauit/ se referens ad frugalitatis cultū quā laudabat. Semp̄ illud prisca Catonis per sepe verbū usurpans/ magnum uectigal esse parsimoniam. Ego qui domū suam ab adolescentia frequentatē/ cuiq; vitam eius penitus perspexi/ scio q̄ temperate/ q̄ modeste/ q̄ caste vixit/ formans se ad eorum mores quorū virtus est laudata. Sed & hoc non iudicium aliquid/ sed expressum signū egregiæ uirtutis esse videtur. Refert Plato in epistola quādam/ præcipuū esse argumentū probitatis/ abū dare amicis/ carere vero improbitatis. Quis ergo hac nostra ætate amicis ditior Nycholao/ Quis opulētiō/ quis copiosior/ Hoc mihi videor verissime dicturus/ omnes viros doctos qui ubiq; terrarū essent/ non solum qui eum nosset/ sed ad quos sui nominis quoq; fama peruenisset/ beneuolētia & summo amore erga Nycholauū affectos/ atq; ipm quoq; in unū quicq; sarrum & humanitatis cupiditate flagrantem/ pari affectione incensum cōspiciebamus. Fit em̄ necessario ut qui multos amat / ipse quoq; mutuo ametur a multis. Humanitatē quoq; eius qui satis digne potest laudibus efferre/ Faciles ad eum aditus patebant/ faciliōr allocutio. Cum multos multis in rebus excelleret/ tamen se parem infimis præstabat. Contūgebat cum saueritate affabilitas qdam uenusta/ omnibus grata. Erat eius cōsuetudo iocunda admodū/ non solum eruditioribus/ sed etiam exquisitorū artificij hominibus/ quibus admodū delectabat. Aderat amicis consilio/ opera/ obsequio/ diligentia/ etiam irrequiritus/ eorum negocia pro suis ducebat. Domū suam docti viri suum domiciliū existimabant/ & tanq; cōmune diuersorū litterarū. Qui excipiebant / omnes summa curā hilaritate uocibus suis excitabant. exēplo mouebant/ aut legendo/ aut disputando proficiebant. Discedebant semper singuli tanq; a quodam sapiētiae sacrario doctiores. Mores eius quales fuerint om̄s fere cognoscitis. ab ipsa adolescentia tanq; educatus in stoica disciplina feruens fuit/ continens/ grauis censor morum/ uitiorum acerrimus hostis/ ad lacessendū/ si quando iritabat promptus. quæ tamen salibus/ facetijs/ uerbosior iocunditate condiebant. ut per sepe eos in quos ea dicebant/ ad risum excitarent. Vitam coelibem duxit absq; uxore & liberis. Ut enim quietus studijs incumbere/ uoluit ea molestia carere/ cum neq; esset opulentus / & legisset multis fuisse illas impedimento quominus vacarent ocio sarrum. Fuit autē amantissimus ueritatis/ ut qui admodum horreret mendacium/ nihil minus prædicans esse hominis q̄ mentiri. At amicos ita obseruabat/ ut tamen ueritatem præponeret/ nemini parcens/ ubi ex sententia esset dicendū. Delectabatur admodum tabulis & signis / ac uarijs colaturis pnsorum more. Plura enim prope solus atq; exquisitoria habebat/ ceteri fere omnes. Ad quæ uisenda multi alliciebant/ ut non priuato aliquo in loco/ sed in theatro quodam collocata ac exposita esse affirmares. Iam quantam honestatem/ quantā grauitatem seruauit/ q̄ sancte vixerit & scitis om̄es/ & ipsi uisimus/ qui ab ipsis nostris incunabilis cum eo uersati præ ceteris sumus/ qui eum domi forisq; obseruauimus/ ita ut nihil nobis uitæ eius interioris esset occultum. Nihil turpe/ nihil obscenum ne uerbis quidem protulit. Censoria quædam grauitas uitæ splendor em afferebat & summā auctoritatem. Vita horruit / & publica & priuata. Templum quoddam uirtutis & decoris existimabat/ domus illa/ &

Cato.

Plato.

Humanitas eius

De moribus suis.

Vitam coelibem duxit.

Vitæ honestas.

tanq̄ habitaculū honestatis: in qua accendebant om̄es ad virtutem & bonarū
 artium disciplinas. Hic librorū ingens numerus: tum latinorū: tum graecorū. Hic si-
 gna & tabulae: hic veterum imagines: hic nūmismata usq̄ a priori illa aetate qua ego
 primū vidi: & moneta ob signari est cepta conspiciebant. Hinc varia illustrium vi-
 rorum exempla hunc ad virtutum incitamenta proferbant. Aderat semper q̄
 & oblectaret oculos: & animū solaretur. Tanq̄ ex academia quadam & honesto
 certamine prodibant homines: & ad doctrinam: & ad mortalem vitam paratio-
 res. Sed excellentissima eius virtus atq̄ optimū omnium facinus nequaq̄ est silentio
 pretereundū. Cum viuens omnibus profuisset: cum semper publice cōsulisset cō-
 moditati: curauit ut etiam post exactam sanctissime vitam: laborū suorū fructus
 ad posteros emanaret. Id egit vir egregius doctorū: virorum amantissimus: quod
 nullum multis antea saeculis fecisse: neq̄ memoria hominū constat: neq̄ ulle littere
 prodiderunt. Rem sane statuit temporū omnium ac saeculorū laudibus celebrandā.
 Ex libris quos homo nequaq̄ opulētus & rerum persape inops: supra octingen-
 tos codices summo labore & diligentia: cōparauerat: decreuit testamēto fieri per
 amicos publicam Bibliothecam ad utilitatem hominū sempiterna. O preclaris-
 mum omnium quae unq̄ condita sunt & utilissimū testamentū: quo non unum aū
 quem aut alterum: sed tum graecas: tum latinas musas huius p̄ciosissimi thesauri
 reliquit heredes. Tibi ego nunc Nycholae (mortuum enim appello) musarum
 nomine gratias uberrimas ago: qui solus omnium illas in publicam doctrinā & do-
 micilij sui possessionem: tandem post multa annorum curricula reduxisti: qui il-
 las tam exquisito munere donasti: qui effecisti ut aliquādo priuatas domos egres-
 se: in conspectu atq̄ in lucem prodirent ornatissimo comitatu. Exiitne haec tenus
 nostra memoria plures & libris varijs & maximis opibus abundantes: quos tamē
 magis priuatum cōmodū q̄ cōmunis utilitas traxit. Frācisus petrarca poeta ex-
 cellens habuit ingentem copiam librorum: qui post eius obitum om̄es venundati
 & varijs hoibus dispersiti sunt. Ludouicus (cuius antea meminī) magnam vim
 librorū quos multis in locis conquisiuit: legauit sui ordinis Bibliothecae. Vir p̄tans
 ingenij acumine: & plurimarū rerum scientia: Ioannes Boccacius eidem loco suos
 libros testamento reliquit. Collutij nostri ad omnia ingenij singularis volumina:
 quae Nycholai libros numero semel equabant: filij vendiderunt. At vero hic nos-
 ter egregiam p̄ ceteris supellestem: in qua comparanda multum temporis
 multum impense: plurimū laboris impenderat: non vendi: non in priuatā aliquā
 domū cōportari: non alicuius unius usui aut arbitrio relinquere: non in alienam Bi-
 bliothecam reduci: sed in cōmunem utilitatem: in publicū munus: in locum om̄i-
 bus patentem voluit conferri: ex quo om̄s litterarū cupidi tanq̄ ex agro semis si-
 cutum doctrinē uberrimū possent percipere. Equidem si id religio nostra aut tem-
 pora paterent: decernerem mea sententia statutam illi marmoream in Bibliothecae
 parte collocandā cum inscriptione honorificētissima & ad memoriā illius: & ad
 reliquorū aemulationē. Quid em̄ magnificentius: quid bonis acceptius: quid stu-
 dijs humanitatis accommodatius: quid cōmuni bono utilius fieri potuisset: aut etiā
 excogitari: q̄ existere hac in urbe publicam Bibliothecā: quae sit futura veluti ex-
 cellens quaedā eloquentiae: & ceterarū bonarum artium officina. Hae Nycholai
 nostri studia: hic vitae cursus: hae virtutes: hi mores: hae officia extiterunt. Digna
 profecto quae illius laudem reddant apud posteros immortalē. Qui cum semper
 in celebrandis musis: virtute excolēda: libris cōparandis: obseruandis amicis studiū
 atq̄ opam praebuisset: tandem multis exactis laboribus post tertium & septima-
 gesimū annum grauissimo morbo correptus interijt. Ita ad extremā horam se cō-
 parans vt libenter ex hac luce migrare videret: tanq̄ ad locum beatiorē profes-
 cturus. O diem acerbum nobis: licet illi malorū omnium postremū. Lector tui causa.

Bibliotheca
 cam publi-
 cam ex suis
 erexit,

Moritur

Nicholae (iterū em mortuū cōpello) quem colere sedes piorum / quem ad eter-
nam quietem delatū verissime iudicamus. Verum mihi doleo; mihi queror hunc
funestum diem: qui me moestum atq; afflictum / qui me spoliatum tua amicissima
solicitudine / tua suavissima humanitate priuatū reliquit: qui mihi abstulit tanq̄ se-
getem studiorū meorū: qui mihi eripuit officio p̄rem: benivolentiā amicū: quo cum
omnes curas meas / cogitatus / dicta / facta & p̄sens verbis & litteris absens confes-
rebam. Mihi dies iste merito est desendus: in quo amisi certissimū aegritudinū so-
latium: mororū leuamen: praesidium firmissimū laborū meorū. Non dabitur am-
plius tecum colloqui: non consilio uti: non exoptatissima frui cōsuetudine: ac saltē
cōsolatione: qua licet reuocabo quoad potero cogitatione mea memoria p̄teritū
tempus: & tecum semper dum hoc spiritu vitam dulcissima recordatione cōmor-
abor: mortuū animo cōspicet. Erit Nicholai effigies semper hisce oculis infixā:
& amorē quem viuo debebā: etiā in laudibus & celebratione mortuū cōferuabo.

POGGII Florentini Oratio quarta in funere Laurentij de medicis.

Iserius mi doctissime Carole; ornatissimi atq; amā-
tissimi quondā mihi Laurentij nostri debitū virtū-
ti munus p̄stiti q̄ eius in me officia postulabāt: nō
negligentiā: non obliuioni tribuendū: sed doloris
magnitudinē: quem ex charissimi deq; me optime
meriti viri morte suscepi. Tantus em̄ moeror: tanta
vis egritudinis mentē oppellit: ut quotienscūq; aim
ad eius memoriā reuocari: nō scribendi facultas
tem / sed lachrymarū copiā ip̄ius recordatio mihi
suppediarit: q̄ q̄ imbecillis solet animis euenire:
ita cessent dolori ratio scribendi: ut a tempe moero-
ris mitigatio fuerit expetenda. Et em̄ quis tam du-
rus vel potius ferreus esset: qui fletū & lachrymas
in talis viri atq; amici cōmemoratione contineret?

Multa quippe diuersorū hoīm vulnera quotidie ante oculos obuerfant: ut nullius
in obitu tanq̄ in re insolita obstupescere debeamus: sed tñ maxima pars horū sic
funt: ut incertū sit vita ne illorū morti potius / an mors vitae fuerit p̄ferenda? Virat
em̄ / an intereat parum interesse mortaliū videt. At vero cum mortē obijit is cuius
vita oibus cōferuatur salus multorū salutem amplectit: cuius opes ac fortunae
semper amicis p̄sto fuerit: qui liberalitate atq; humanitate om̄s antecellit: tum demū
grate ac difficile est non cōqueri. Quid em̄ vita hoīm esset derelicta bonorū tutes
lāspoliatae amicitie fructu: quē unū habemus tutissimū portū in varijs casibus qui
vident in vita hoīm cōstituti. Et em̄ sic sentio: nullū esse dolorē qui ad amicorū do-
lorē accedat. Nam parētes filijs p̄es tum boni / tum mali quicūq; hi fuerint natura
tribunū nobis: quo fit ut eos p̄sape odio habeamus: nobis eorū interitus exopte-
tur. Amicos vero nos ip̄i eligimus sponte nostra: qui sunt nobis charissimi: quorū
iocunditate cum priuamur / nulla videt nobis vita esse iocūda. Q. si cui unq̄ in
amici obitu dolere licuit: mihi certe licet maxime: qui non solū dulcissimo ac suauis-
simo amicitie fructu / sed me ip̄o videor esse priuatus. Ille em̄ parentū mihi charita-
tem / amici officia / fratris benivolentiā p̄stabat. Ille meas curas suas esse dicebat. Il-
le me opibus / pecunia / primonio subleuabat. Deniq; ea erat inter nos mutua cha-
ritas ac benivolentiā: ut illo viuo nullā fortunā extimescēs / securus rerū in tranquillo
viciportu viderer q̄scere. Itaq; silētio meo cām p̄buit nō obliuio / sed moeror gra-
uis: qui diutius q̄ vellētenebras quāsdā ita anio offudit: ut nulla adhuc concedat
scribendi facultas. Verū ne nunc q̄dem parez eius virtutibus elegantia resp̄entare

Amicorū
p̄stantia.

IN FVNERE LAVRENTII DE MEDICIS

possum; dicā tñ ut facultas se dabit q̄ credā ad eius laudes p̄tinere. De q̄bus anteq̄
dicere aggrediar: imbecillitas n̄ra & cōis vitę cōditio / tñ fortuna: iniquitas paullū em̄
hi deplorāda est. Nam q̄uis optime cū Lauretio actū putem: qui sūma foelicitate
in fratris amātilsimi / castissimę uxoris / oim suoz complexu / sūma hoim benivolē
lentia / p̄ria desēte vita functus est: tñ durū est atq; arduū fortunę arbitrio magis
q̄ rōi nobis esse parendū. Erāt ignobiles: inutiles: nefarij p̄multi quoz iteritus ma
gno emolūto cōi paci & geti ess; futurus. In eos libido fortunę crassari poterat
sūmo oim plausu & cōmēdatione. At eū sibi delegit / in quo se maxie nobis obedi
se existimavit: & vexare q̄p̄simos. Verfat em̄ singla ut libet: & cum nihil firmū ni
hil stabile / nihil exploratū / nihil certū esse p̄mitat: in rerū cōtinuo labentū mutua
one & curriculo collocamur. Vxores / filij / p̄res / res domestice oēs: & quicq; in hu
manis charę habemus: illius arbitrio obtpent necesse est: ut ne in hora q̄dem huius
iusmōi rerū certi esse possumus. Infirmitates quoq; ac debilitates corporis / mors no
stroz repentina / incerti obitus / varij casus ante oculos obuersant: ut non solū Lau
rentij mors / sed mea quoq; ceterozq; qui mihi sunt charissimi dubia fortuna me
tu ac sollicitudine mentē cōturbat. Haud inuisile Xerxes rex ille potentissimus: q̄
tantū exercitū cōparasset quantū nuncq̄ antea historie tradiderūt: flexisse dicit con
ditionē imbecillitatēq; cōditionis humane: q̄ nemo ex tot hoim milib; sup̄ ceteris
simū annū unus esset futurus. Genus itaq; humanū & caducū esse & mortale: ac
ea lege natū ut pereat neminē latet. Sic thebanus Pindarus hoim scribit umbra
esse: & quoddā somniū. Sic Theocritus in q̄ob; pastorib; exp̄llit / dicens. Pastorē
quendā cum iuuecos fugare voluisset / paulo incōsideratius per quendā excursū
se collem: p̄uaq; spina in talo fixa dolore p̄teritū: foeciū cui Cridon nomē erat: cū
malles: ut sibi spinā euelleret. Illūq; cū intentis oculis vix eam vidisset: ac summis un
guib; eliciuisset: tandē his v̄bis cū admiratōe sustulisse. q̄ p̄ua q̄dē spina tam robu
stum virū domat. Qua cā sapient̄ Homerus nihil hoie imbecillius terrā nutire af
feuerabat. Q̄ etiā elegant apud Maronē Iuppit̄ declarauit: dū Hercule p̄ summa
Palladis morte cōsolat̄. Tum genitor natū dicitis affat̄ amicis. Stat sua cuiq; dies
breue & irrepabile tēpus Om̄ibus est vitę: sed famā extendere factis Hoc v̄ris
opus. Nihil aliud prudentē poetā sensisse credendū est: nisi cōem hūani ḡnis cōdit
onem ondere. Idem Hora. Pallida mors eq̄tro pulsar̄ pede pauperes tabernas / Re
gumq; turres. Nulli igit̄ diē p̄ferre lz: agimur em̄ fatis / atq; fatū inuitabile est. Sy
ne forte qd̄ erroris in v̄bo capiat̄: nō hic fatū sed m̄ stoicor; morē accipit̄: sed per la
tum dei voluntatē intelligo. Fato ergo / hoc est diuina voluntate om̄s morimur: &
humanū quicq; est ut labat̄ necesse est. Nec sua cuiq; manet species: & alijs alias
reparat natura figuras. Nectm̄ hoies deficiūt / s; om̄e qd̄ natū est: iuxta illud Cry
spi. Om̄ia orta occidunt: & aucta fenescunt. Non manet Babylon moenibus hor
tis pensilib; / tēplo / arceq; mirabilis. Nō Tyros ostro sup̄ba atq; purpura. Non Co
rynthus gre nobilis. Nō Athenę oim bonaz artū inuentrices. Non Creta centū
celeberrima urbib;. Non Carthago Romani imperij amula. Om̄ia p̄strata ac dis
ruta iacent: & alioz parū reliquie / alioz nullum vestigiū apparet. Et lic; cornix
nouē sacculis viuat: eamq; ceruus q̄duplo vitę tpe superuterq; tñ suam mortem
nouit. Fingunt ideo poetę Saturnū Celij filij suos natos deuorare: ut sub hac fici
one om̄ia tpe cōsumi manifeste demōstrent. T̄pus em̄ (ut est apd̄ Vergil̄) edax
rerum: & inuidiosa vetustas om̄ia destruit: vitataq; dentib; atq; paulatim nigra
cōsumunt om̄ia morte. Sapient̄ itaq; Anaxagoras audita morte filij. Nihil inquit
mihi inexpertū aut nouū nuncias: ego em̄ illū natū ex me sciebā esse mortale. Sol
lon etiā phūs Atheniensis veniens ad mortē: & dum multi amici & atinentes
ad eum cōfluerent: p̄cepit eis / ut nullus ipoz eum lachrymis honoraret: nec p̄ eo
exegas facerent. Assignās huius rei rōem. Om̄ia q̄ sed m̄ naturā sunt habēda: sic

fortanę vis

*Conspicite de fortuna
q̄ dicitur nobis adimant
q̄ dicitur nobis adimant*

*Nō. fortuna p̄vina in
sunt huiusmodi in natura
invenitur huiusmodi*

Xerxes

Pindarus.
Theocritus

Homerus.

Vergilius.

Horatius

*de fortuna p̄vina christi
spiritus huiusmodi in natura
invenitur huiusmodi*

Vergilius.

Anaxago
ras.

Solon.

In bonis. Quid est aut tam scdm naturā q̄ mors senibus: Vulgaris etem illa de-
 mentia est cēfenda: dum parētib; / a ut liberis / pximis cognatis aut agnatis / notis
 vel amicis orbamur: lugemus animisq; cōtristamur: pilos euellimus: palmas ge-
 nasq; pcutimus: magnosq; replemus ululatu domū: & deū q̄si errantē accusamus/
 qui tam acerbe abstulisse videt qd' forte diu putabamur mansurū. Hoc facit a ior
 rum ignavia: mentiū hebetatio atq; stulticia oberrans. Nec est modus iste nisi qui
 dam amor impatiēs: ut quē desiderat semp inuenisse credat. Ignorat q̄ppe rectus
 iudiciū: rōe multotiēs caret: modūq; nescit: neq; aliud pōt cogitat q̄ qd' diligit. Hic
 amor nō accipit de ipossibilitate solatiū: neq; de difficultate remediū. Etem quid at-
 tinet (ut ait Valerius) humano indulgere dolori: aut diuino numini iniuriā fieri:
 q̄ immortalitē suā nobis cōpartiri noluerit: Quasi dicat. nō est aliud lamentari de
 morte alicuius / nisi inuēre deo: q̄ ipm̄ immortalē nō fecit sicut sc̄pm̄. Sed qm̄ hec
 ita sunt cōstitutā ut neq; fleat / neq; mutari q̄ant: cōparemus nos ad ea q̄ acciderit
 fortia iō ferēda: imitemurq; in hoc breuissimo vitē cursu & Laurentiū & reliquos q̄
 cū laude & gl'ia vixerūt. Ipe em̄ is extitit / ut ab eo p̄ oēm vitā peti possint honestas
 tis exēpla. Nam ut ad eum iam reuertar cuius grā hæc habet orō: plena v̄tutis ac
 doctriñe illius per oēm etatē motū institutio. De quo ita loquor: ut primū ætas san-
 ctissime per oim officiorū gradus exacta. Tum q̄ moderate / q̄ modeste fortunæ
 bonis / in q̄bus modū seruare difficillimū habet / usus fuerit. Deinde v̄tutes eius a
 me paucis referant. Vt em̄ ab adolescētia ordiamur: educatus est a parētib; opti-
 mis atq; oim laude dignissimis / in casta ac religiosa domo: ita ut nulli unq; de se ma-
 ledico locū p̄beret. Habuit em̄ ipe p̄entes tum phumanos atq; honestate & v̄tute
 p̄stantes: tum vero deū timēt esia q̄ us nihil nisi laudabile / piū / castūq; p̄ceperit.
 Ipe autā natura optime institutus / industria ac diligētia auxit patnas traditiones.
 Studijs s̄rarum deditus / eam doctriñā secutus est quā humanitatis studia appella-
 mus. Ab his optime eruditus adolescētiā / quē multis voluptatū illecebris studia
 esse solent: in v̄tutis atq; honestatis cōtentione collocauit. Erat specimē atq; ingeniū
 magni futuri cuiusdā viri: quē patnas dotes nō equatur: sed & superat: spabāt.
 In medio ferme aadolescētiæ cursu: q̄ ætas infesta libidine agitari solet: ut se castū a
 vitijs q̄ multos pessumdāt seruaret: electissimā adolescētiā uxore duxit: ut sacro
 cōiugio oēm labem libidinis ppulsafer. Quid v̄o de morib; adolescētiæ dicam?
 Nulla eius petulantia / nulla lascinia / nulli luxus / nulla p̄teruitas / nullē cōtumelie /
 nullē iniuriē cōes illius cogitationes p̄ferri possunt. Nullos effulos sumptus vidis-
 mus: nullū flagitiū: nullū scelus: nullas comestationes: nullos cœtus nocturnos: sed
 integrā vitam / purā / modestā / temperatāq; nouimus oim vitiorū culpa & labe vacā-
 tem. Mirabant oēs eam adolescētis gravitatē q̄ nec in senib; q̄dem maior esset pos-
 sibilis. Maiores naturā summa diligentia p̄sequēbar. Pudor & cōtinentia dū res foris
 quoddā in eo fecisse videbant. O adolescētia omni cōmendatione & beniuo-
 lentia cōmendanda: quantum nō nullorū morū ab eiusmōdi institutiōe differunt. qui si
 hunc n̄m imitari voluissent: melius p̄fecto & fame & honori cōsuluissent. At v̄o
 posteq; in virū euasit: nunqd paulū ab institutē vitē cursu deflexit: nunqd se a vir-
 tute p̄nitina imutauit: Minime q̄dem: sed p̄sentū t̄ps̄ maiore laude & p̄stantia cu-
 mulauit. Nam primū patrie / tum vero amicis ac familiarib; maxime cōsulebat.
 Habebat em̄ in ore diuinā illam Platonis sn̄iam: Primū deo / tum patrie / demū ami-
 cis nos esse p̄creatos. Itaq; quāta religione fuerit / q̄ pietate qm̄ id pl̄ibus exemplis
 patet / nequa q̄ opus est narratione. Sed eos: ego me p̄cipue testem p̄fiteor quorū
 ille secretiora cōicabat. Vnam v̄tutem / ea est charitas v̄tutū oim parens / quā cole-
 bat maxie. Egenorū domiciliū erat. ille viduas / ille pupillos / ille v̄gines suis facul-
 tatibus sustentabat. Aderat p̄sto calamitosis. Patrociniū eius nō rogari se patieba-
 tur: sed admonere eum satis erat. Possem multos referre quorū ille inopiētis cor-

Valerius;

Laurentij
adolescētia

Plato;

Ecdiaz in
staurator

pijs subuenit. Neq; em̄ quæ homo optimus occulta esse volebat sunt a me propa-
landa. Fugiebat enim hominū plausus: ne id quod ei virtus sua debebat ad pom-
pam & inanem gloriam fieri videret. Referre possem plurima templa tum instaurata
rata/tum a fundamentis cōstructa: variaq; ecclesiarū ornamenta: quæ sunt ei cum
fratre præstantissimo viro atq; optimo ciue cōmunia: nisi ea ita oibus nota essent/
ut ad ea referenda oratio supuacua videret. Verum ita excelluit in his ædificandis
ornandisq; eorū deuotio ac magnificentia: ut nulli nostræ ætatis viri cum illis valeat
ant cōparari. Iam vero qualis in priam fuerit perspicuū est. Omnes suas curas / stu-
dia/cogitationes ad illius auctorem cōfirmationemq; cōferebat: nihil publici cō-
modi in priuatā utilitatem deriuabat: sola patriæ salus ante oculos versabatur: tanq;
e specula quadam prospectans ad illius cōmoda perspiciebat. Itaq; eius periculis
propulsandis erat solertissimus. Deniq; eam vigilantissimam ac sollicitudinem in rei
publice cura p̄bebat: ut nemo amantior patriæ videret. Neq; enim ut plures cons-
sueuerunt ex publicis calamitatib; dicitabatur: sed ut virum decet bonum / & pa-
triæ charitas requirit: publica dāna sua esse dicebat: ea cōsulens/ea sua dens que ad
pacem & getem publicā p̄inebant. Nullū deniq; p̄teribat boni viri cuiusq; patriæ
amantissimi officium. Præferebat priuatis cōmodis cōem utilitatē. Is erat ei questus
uberrimus: dignitatē atq; amplitudinē reipublice augere: cuius ip̄ius difficilissimis
poribus suas fortunas effundere pro illius cōseruatione. Iam v̄o q̄s ignorat qua
obseruatia/quo officio/quo studio fuerit in amicos. Hoc mihi videtur venilissimū
se diciturus: nullū nostræ urbis ciuem plures habuisse amicos: nullū obseruasse dis-
ligentius: nullū sanctius coluisse. Quæ eorū modestia declarauit & fletus qui in sus-
nere affuerūt. Dolent certe maxis incōmodis q̄b eius interitū se affectos: desolatos
ip̄m sibi p̄reptum esse unū cui nemo ætatis nostræ erat neq; officio erga beniuolos
neq; amore comparandus. Erat natura ad amicitia p̄pensa: erat iucunda eius cōsue-
tudo: erat humanitas facetijs cōiuncta: erat sua uitas loquedi ac sale quodā resp̄sa
urbanitas: ut que ex eius ore p̄dicerent & risu cōdita / & serio prolata viderent. Le-
tabatur cum quæmp̄ia aut ornare dignitate poterat: aut iurare opibus: aut augere
honore: aut ab iniuria tueri. Quæ prop̄ plurimi illius amore tenebant & beniuo-
lentia. Egregie id q̄dem v̄tutis indicium. Quid vero bñficia eius in amicos referant:
que tot tantaq; sunt: ut dies potius mihi in his cōmemorandis q̄ v̄ba deessent. Id
maxime præclarū: q̄ in cōcedendo bñficio amicorū desiderio occurrebat. In refer-
rendo quoq; q̄ accipiendo p̄pensis: qd̄ q̄ rarum habet: in nullis penes eum ad in-
petrandā bñficia p̄cibus opus erat. Erat p̄ito q̄rentibus auxiliū. Inuitabat etiam se-
pe ut sua liberalitate uti vellent sine cuiusq; inuidia aut malivolētia. Sua in me of-
ficia exponerem: nisi ad ostentatōem ea dici viderent: sed scio multoties in me bñ-
ficiū extulisse non requisitū: utroq; multū in rebus suis copias atq; op̄a obtulisse.
q̄bus & me usum profiteor: cum ei res a me gratissima videret fieri si bñficiū rece-
pisse. O virū egregiū: o vitam om̄i laude cumulata: vereor ne cum sedare ma-
iorem cupiam in eius laudibus cōmemorandis/recredescat multorū iam obductū
vulnus: qui eo magis dolendū esse censent / quo maiore vite subsidio nudati vi-
deant. Sed fati necessitas æqua mente ferenda est: neq; p̄pterea vir sc̄tissimus meo-
rita laude priuandus: ut & honor debitus eius v̄tuti tribuat: & ceteri suo exēplo
ad glorię curricula inuident. Plura autē in eum fortuna larga manu cōtulit: ea oia
vidimus ab eo effecta meliora atq; illustriora fuisse: neq; ad fortunæ nutū / sed ad
v̄tutis normā ministrata. Nam ut a fortunę meritis incipiā: natus est in magnificē-
tissima ac ornatissima totius Italiæ ciuitate. Illam tum publicis / tum priuatis ædifi-
cijs augustiorē reddidit atq; ornatorē. Eā vero vita / his moribus / ea cōtinentia sus-
tit: ut plurimū ex eius v̄tute huic urbi dignitatis accesserit atq; ornamentū. Erat ex
nobili familia Medicorū: ac primaria ciuitatis in centesimū ferme annum amplius

Fortunæ
meritis do-
tatus,

mis eius muneribus functa. in qua multi equestris ordinis / plures omni laude infu-
 gues viri summis copijs ac honoribus claruerunt. Præm habuit eum quo neq; ius-
 tior vir / neq; humanior / neq; melior quisq; / neq; charior patrie civis fuit. At nulla
 in re filius inferior extitit virtute paterna: sed id egit per ome vite spūs: ut eam sua
 industria clariorē efficeret atq; uberiorē. Opes & diuitias nactus est tantas / q̄ntæ
 in cive optimo & liberalissimo & ciuitatis principe requiruntur. His nitidior / clar-
 orita modeste ad amplitudinē / ad magnificentiā / atq; egenorū subsidia usus est: ut
 nullam ex eis obrectationē / nullam inuidiā / nullū maledictū: sed laudem / cōmen-
 dationem & beniuolentiā omnīū consequeret: optaretq; hoies eas sibi perpetuo
 fore. Magna q̄dem virtus ac præclara: non efferni diuitijs: nō labi ultra q̄ ratio po-
 stulat: nō insolescere: nō sup̄bire: nō esse iniuriosum. Sapientē em̄ scripsit vir sapien-
 tissimus Hippocrates: diuitias vitiorū magis q̄ virtutū esse administratrices. At
 id efficit nolter Laurentius: ut si tanq; asseclis virtutū atq; opificibus uteret. Nullū
 eius insolens dictū: nullū factū imprudētius: nullē haurigē / nullē cōtumeliæ narrari
 queēt. Ad honesti em̄ p̄scriptū fitebat diuitijs: quæ oibus p̄desent: nocerent ne-
 mini. Corpis dotes exoptatissimas natura tribuit: firmū corpus: validudinem inte-
 gram: taturā procerā: faciem liberalem: quæ omnia iudicio rōnis parebat. Summū
 in rep. locum tenuit inter primores ciuitatis. Quem cum fortuna aliq̄n labefacta
 revoluit: virtus postea fortune impetū sup̄pauit. Adeo dignitati atq; honoribus in-
 stitutus atq; amplatus: ut existimari possit illius iniuriā in beneficiū fuisse conter-
 sam. Hac p̄stantia moderate semp̄ usus ad salutē patriæ & ciuitū cōmunitatē: nihil
 aliud cogitans / nisi quo modo posset prodesse q̄pl̄imis. Dixi de his quæ fortuna
 restimant. At vero vtutes animi quæ in eo fuerint / vita eius & quotidianus usus
 cōdicent em̄ in conspectu oim̄ positū: ita ut nulla pars vite esset occulta. Sed cū
 singulæ vtutes maxime hoies exornāt & præclaros efficiunt: tum vero illæ præcis-
 que quæ nos inter nos charitate & beniuolentiā deuinciunt: quæ eo mortalibus
 sunt acceptiores / quo maior ex eis utilitas ac maiora cōmoda percipiunt. Etenim
 prudentia / temperantia / frugalitas / continentia / rerum scientia illis tm̄ videtur
 prodesse in quibus consistunt: parum quidem ad alios declinantes. At vero iustitia
 / liberalitas / humanitas / cōmitas munificentiā cōmuni reipublicæ conseruatā
 omni ac p̄sidio accommodant: iuuantq; q̄plurimos. Nam iustitia ea est virtus quæ
 omnes reliquas complectitur. Nulla em̄ ciuitas / nulli hominū cœtus / nulla socie-
 tas absq; iustitia potest consistere diuitius. Emolumentū quidem rerum publicarū
 est: & humani diuiniq; iuris conseruatrix. Huius proximo accedunt quæ beniuolē-
 tentiam pariunt: societates contrahunt: amicitias conseruant: & tanq; auxilium
 egeno sunt & calamitosi. Nihil est profectio neq; acceptius / neq; quod magis cō-
 ferat nobis q̄ vir beneficū & liberalis. Itaq; inter ceteras virtutes liberalitas ob-
 tinet principatū. Nam manum porrigit fessis: egenos sustentat: tergit lapsos: omni-
 bus opiculatur. Sed est mirum q̄ raro reperiantur huius virtutis cultores. Sibi
 em̄ quisq; timens ac fortune varietatem expauescens / prospicit rebus suis: & quæ
 multis accidunt considerans / manum contrahit: estq; in largiendo remissus. Sed
 quo rarior eo præclarior habendus est huius virtutis assector. Verūtamen & sus-
 periorum virtutum in Laurentio splendor emicuit: & his maxime claruit. Nam
 multarum rerum doctrinam tantam in eo perspeximus / quantam ne hi percipi-
 unt qui studijs literarum se totos penitus tradiderunt. Prudentia quoq; fuit ac
 temperantia singulari: nihil agens quod iure posse improbari videretur. Nam
 continentie vita omnis a tulit testimonium. Sed hæc virtutes versantur tantū in-
 ter domesticos parietes: reliquæ vero in aciem ac certamen publicum prodeunt.
 In primis enim iustitia sustentaculum vite communis fuit in eo admirabilis. Non
 enim solum ut sua cuiq; tribuerentur: sed sua scilicet etiam alijs condonabat: cu-

Hippocra-
tes,

virtutes eius

virtutes eius

Iustus

Liberalis.

rabat; ut boni p̄mio/mali debita poena afficerent. Sed oib; in rebo; equitatis rati-
onem maxime censuit habenda. Id ius optimū existimās quod prociū ab omni
sp̄itione iniurię videret. Liberalitas quę virtus grata est hominib;/ p̄re ceteris sibi
præclara ac domestica fuit; ut nemini dubium sit quin omnes nostre ciuitatis vi-
ros maxime antecesserit beneficentia & liberalitate; qui non solum ad monumenta
miserorū forū subueniebat; sed ultro offerebat quę multi petere verebant. Ne-
mo illum frustra rogauit; nemo enim qui rogasset inanis abiit. Larga manu optu-
labatur egentibus; multa coram/ sed plura secreto erogabat; & quę sepius palam
negabat/ ad euitandam ostentationem occulte largiebatur. Fuit semper domus
sua officina quędā beneficior; calamitosor; diuifonū; pauper; domib; ita tamē

Humanus

largies quę petebant/ ut nullā grām hoim velle inire. Iam vero facilitas eius atq;
humanitas iure ab oib; laudabat. Nam cū mltos dignitate atq; honorib; antea
iret; tū se parem p̄bebat inferiorib;. Non diuitie/ nō op̄es/ nō clientelę/ nō dignita-
tes vel paulo elatiorē hunc egregiū reddiderūt. Erat aspectu gratus; familiaritate
benignus; iuricūdos cōsuetudine. Non aspernabat infimos; neminē cōdemnabat.
Facile aditus ad eū erant. Comes p̄cipue ac facetus. Nemo ad eum accessit quā pla-
catus beniuolusq; abiret. Iam munificentię opa recensenda non sunt; cū ante ocu-
los hoim versent. Tēpla ecclesie/ edificia plurib; in locis cōstructa; varia ornamē-
ta diuersis eccl̄ijs ad usū religionis cōdonata; q̄ idcirco enarrare nolūne videat
q̄ diuini cultus causa facta fuere/ ad hoim grām velle referre. Hīs vitę ornamē-
tis ac v̄tutib; p̄ditus; non solū priuato; hoim/ sed multor; etiā principū beniuo-
lentia cōtraxit. Eugenio autē summo pontifici ita charus fuit/ ut eius mortē egerio
me tulit; & qd̄ extrēmū potuit/ sumus eius singulari pōpa honestauit. Nā & hinc
eccl̄ieq; insignibus decora uit funus; & nepotes ad prosequendū defuncti corpus mi-
sit; neq; secus eam mortē tulit/ ac si quispiā sui grās sibi charissimis obijisset. O vni-
insignēo defendā mortem. Quid em̄ huic deerat qd̄ optimo homini ac frugaliss-
mo dignū esset. Sūma prudentia/ sūmma religio/ sūma pietas ac cōtinentia hunc
omēs illustrabant/ vita integrā; mores incorrupti; sincera v̄tutis ratio; exoptata cō-
suetudo. Qui ita vixit; ut ne curiosis qdem oculis daret occasio detrahendi. Hunc
veluti ex quodā virtutū sacario nobis datū/ subtraxit mors imatura atq; inexora-
bilis fors fatore. O fortunę iniquā & inhumanā sortē; quę optimos quosq; viros
decerpe & de medio auferre cōtendat. Quis em̄ vir melior n̄ro Laurentio; quis
humanior; quis liberalior; quis vita sanctior; quis utilior citius; quis amātor pa-
trię fuit. At ip̄m impetus fortunę in optimo vitę cursu abstulit. Et cum eius opa
oib; fructuosa/ amicis magno usui/ ciuitati necessaria/ p̄rię utilis esset; patriam
optimo defensore/ urbem ciue p̄stantissimo/ nos amico optimo/ reliquos optato
p̄sidio spoliavit. Erant viles p̄multi in qbus fortunę vis posset impetū faceret/ ea
sp̄ elegit nobiliores ac meliores; neq; qd̄ vitę mortalitū cōducit/ sed qd̄ eius libido
appetat pro imperio aduertit. Sed omittamus fortunę temeritatem; & Laurentij
virtutū memores/ nomē eius cū omi beniuolētia p̄sequamur. Et cū nihil sit vitę
p̄claritatis; nihil amabilius; nihil qd̄ magis cōsulat rebus nr̄is; demus illi nos toto (ut
aiunt) aiō; & in ea excolenda ætate m̄ nr̄am & vitę omē ip̄s colloceamus. Eius em̄
splendore illustrati/ primū ex ip̄ius p̄ceptis vitā agamus; tum mortis menū & for-
midinē depellamus. Id alleq̄mur facilius; si Laurentij exemplū añ oculos posuer-
rimus. Tibi autē Carole; mi met debitū consolandi p̄solue; ac aia duerte; ut bonus
deus/ & oia q̄ bonus facit bona sint necesse cōuenit; nec arbitris id dūz; qd̄ quicq;
aut qbuscūq; faciendū est. Ad hoc eī nec nati sumus ut maneamus æterni; & q̄pe
cū dius accidit hoc/ arbitris melius. Nā natura nihil hoibus breuitate vitę iucū-
dius p̄stitit. Quis em̄ inter anxietatē vagientis sæculi erūnasq; morbor; ledentū;
nō magis mortē festinā desiderare deberet; q̄ longā satū & languidā vitā. Nam

In fortunā

in p̄p̄tē de fortuna

**Cōsolatio
mortis.**

enim

dam in mūdo sumus pbamur quotidie in acie; & innumerabiles irē/avaricie/libi
dines/aliorūq; variōz incentiua vitiōz nos ptingunt ad ruinā: q̄ demū morte finē
suscipiūt. In q̄ (ut ait Cice. in Tuscul.) aut summū bonū; aut nullū malum esse co
gnouimus. Non igit̄ dolere debemus; nec inuidere, ut Ennius vir prudētissimus:
Nemo me lachrymis decorat ingit; nec funera fletu saxit. Nos igit̄ si qd tale accide
rit ut velut certe denunciatū; videamus ut exeamus e vita. Icti; & agentes grās pa
reamus. Nā nulla hercle tanta cōmoditas quā ex vita alicuius vī expectare vī cō
sequi valeamus; quin pluris facere debeamus ipm esse ex tot malis ac piculis vite
exemptū. Nectam cumulus bonoz iucūdus esse pōt; nec ullū tam cōmodū expe
ctandū; q̄ beata discessio. Si em̄ summus ille dies; ut ait Cice. & catholica bñ fans
xit auctas; nō extinetōem; sed cōmutationē affert loci; qd optabilius morte. Si aut̄
perimit ac delet oīno; ut q̄ t. idam stoicis placet; qd absurdū est ac rōne caret: quid
melius q̄ in medijs vite laboribz obdormire; & somno suauī sopiī sempitno. Ple
riq; etiā philosophi vite obprobriū attendētes; nihil aliud esse inferos voluerūt aut
humana corpa; q̄ veluti carceres tenebrosos; horridos; sordidos; & cruore factis
dos; qbus aīe sunt induse. Corpus em̄ suo pōdere aggrauat aīam. Ideo solū mali
quoz aīas in se pronas fecit corpus usus; ad solutōez corpis perhorrescūt; & cū il
lud sien necesse est; cū gemitu & dolore ex hac vita recedūt. Boni aut̄ cum cordis
dulcedine desiderāt ad illū locū ascendere ubi beatitudine sempitna firuant; ubi illa
sublimia āgeloz agmina; Sanctus dñs deus sabaoth; clamare nō cessant; ubi lucis
iucūditas ppetua diffundit; ubi excussa oīni palea granū purum in cordis horreo
collocat; ubi sol ille nunq̄ in occasum tendens; bñōz mentes in amore diuinitatis
accendit. Quē cōsiderans ppheta David adhuc per speculū in enigmate; illius bo
ni capiebat amorem; ut vitā istam pro tēdio hñs diceret. Heu mihi; quia incolatus
meus prolongatus est nimis. Senerat em̄ q̄ dilecta nobis esse debet illa taberna
cula dñi; ut ubi omēs amici sunt stolis albis; & palme in manibus eoz; & se
quint agnū quocūq; ierit. Non ergo mi Carole de magnifici & tam dilecti & me
rito diligendi fratris tui morte mens tua turbet; sed ex intimis cordis exprimat cur
hō Iob; Dñs dedit; dñs abstulit; sicut dño placuit ita factū est; nōmē dñi bñdictus. Iob
Nec doleas q̄ talē amiseris; sed gaudeas q̄ talē habueris; diesq; ille q̄ ab ignorātis
bus reputat extremus; per prudentiā tuā; aeternitatis natalis aestimet. Cuius aīus
tantaz; ut utū p̄sidio munitus; de p̄senti pelago ad littus getis; de exilio ad p̄riam;
de carcere ad palatū & sanctiorē regionē vitāq; btām felici radio euolauit. Dixi.

Cicero;
Ennius

Cicero

Psalmistā.

Iob

POGGII Florentini Oro. V. ad summū Pōtificem Nycholaū. V.

Cio cōsuetudinis esse beatissime p̄ oīm ferme qui ad tuā san
ctitatē tum visitandi grā; tam legatōis officio primū accedant;
ut orōnem habeāt aut gratulatōz pro hac amplissima dignit
tate; aut ut utū tuaz laudes cōtinentē. Qui mos adeo ioleuit
ut nō uti hoc ustrato dicendi grē rudis cuiusdā & ignari peni
tus existimet. At v̄o mihi loqe alia snia est; qui cenlea neutz
horū a bonis & prudentibz laudandū v̄ris. cum alterz hois

parū cōsiderate loq̄ntis; alterz a dulcoris officū esse videat. Quid em̄ ei gratulē
ris; aut qd illi cōgaudeas; qui ad immensos ac cōtinuos animi corpisq; labores; ad
maximas curas; ad diuersaz; gentiū regimē; ad infinitas molestias; ad sollicitudis
nem omniū ecclesiarū; & qd his maius est omnibus; ad difficilem ac molestā seruitu
tū est assumptus. Rectius meo iudicio tali viro tanta rerū mole opp̄sso cōdolen
dum cōpatiendūq; est; & qdam tantis laboribz; tantēq; seruituti miserico dia has
benda. Non em̄ si recte & sc̄m Dei p̄cepta velis regere nauem Petri; tibi tuo iure
somnia; non getem; non cibū capere; non animi relaxatiōem q̄rere; nō tibi indulē

Papatus of
ficiū zonis

gere; non cū solitis amicis / qd' tibi est grauissimū / more tuo viuere: nō tempus qd' scimus etiā bene utentibus breuissimū esse / tua uolūate transigere: nō lris in quibus & educatus es: qua in re maxia consolatio capiti / operā pro tuo desiderio dāt impedere. Alieno est tibi arbitrio uiendū: propria quodāmodo salus eripiendā / ut salutē alijs largiaris. Totius chriani populi cura & sollicitudo tibi suscipiendae audiendę p'p'oz; legationes; rogationū voces: oppressorū querelę exaudiendę; querenda postulantū molestia; multoz; importunitas atq; insolentia toleranda; miseris tor dia omnibus iusticia singulis ministranda. Tibi uni pro omnibus / quiescentibus ceteris labor suscipiendus. In specula em̄ quādā positus es: in qua tibi p'io omnibus uigiliae iugendę sunt: ut nulla requies / nullū otiū / nulla remissio in tāta rerū sit uarietate. Verissime noster Seneca inquit. Magna seruitus est magna fortuna. In hac tam graui rerum sarcina / tanta negocioz; incubentū grauitate / tanto rerum confluentiū turbine / atq; multiplicibus tam diuersis curis quid gaudij / qd' iocunditatis / qd' leticie insit: cur gratulari deceat ne quicq; cōperio. Q. si Ioānes Chrysolost. in per eplā ad Hebręos adeo multa incubere unico ecclie rectori scribit: ut mirū sit aliquid eoz; saluari posse: quantā molem rerum iminere / quantū uite future periculum instare illis dicemus: quoz; regimini ipimet om̄s orbis ecclias & cōmissas sibi a Deo & creditas esse testant: Certe cum plus ab eo exigat cui plus cōmissum est: immentum quoddā onus / & humanis uiribus nō ferendū fateri necesse est. Iudicā qd' nō solū deputatus es / s; quodāmodo religatus. Adde qd' hmō imperator nō uirtutē largiunt: non sciam: non doctrinā: non longiorē uitam / sed potius efficiunt breuiorē. At multi hunc statum tam amplū appetuerūt: & qdem plures sunt q; sapientes repi sunt. Ferunt quasi om̄es cōmuni hoim stulticia & errore: ut ea optima ducāt / ad que uelut ampla & speciosa mortalū ambitio fert. Maior mortalū pars ducit opinione uulgi: & imperitorū uocibus mouet: ut magnā felicitatem & uite cōmoda in excelso imperio ac dignitate sita esse putent. Sed nō errore opinionis / aut stultorū inscitia hac metienda sunt: sed rōne & sapientia iudicanda. Cuius pcepta si sequi uoluerimus: ipa nos instruet: integritatē / clementiā / pietatē / sanctimoniā uite / humanitatē raro in magna rerum licentia contineri. Nōnullos quoq; secus ac religio & Chri pcepta postulent / hoc imperio abufos uidimus. Sed de his loquor qui ambulat in uis & lege. Bñi: qui non qd' liceat / sed quod deceat spectant: quibus necesse est ut eiusmodi uita si ad labores & rerum difficultatē spectes / angusta & misera potius q; foelix esse uideat. Illi ipi sanctissimi uiri tui p' decessores / qui parū cum saculo cōmercij habuerunt: grauitatē ponderis eoz; humeris iminentē sentientes: se Dei seruoꝝ seruos appellauerūt: ut proculdubio more poetarū Sisyphi saxum uoluerunt Pontifices / si vicarios se nostri saluatoris considerent: hoc est ad eius imitationē cōstitutos dici possint. Qui uero pater sancte / tuas laudes: que qdem exquisitę sunt: sua orōne cōplectunt: quis uere id & tuo merito uideant posse facere: in meo iudicio aut uerboꝝ ostentatores / aut assentatores improuidi censendi sunt. Sententiā profecto legisti Aristotelis in ij. Rhetoricoꝝ libro: p'sentem laudare / esse opus adulationis. Quā si gentilis phūs improbat: nō uideatur apud Chri uicariū ullo modo probanda. Non em̄ nisi cum necessitas / & cū causa postulet / aut seipm / aut aliū p'sentem laudare deceat. Laudat se Aeneas apud Vergiliū cū dicit. Sum pius Aeneas fama sup aethera notus. sed apud suę uirtutis ignaros: & in suo suorūq; summo discrimine: ut auerteret iminentē in suos pestem se laudare inflans periculū coegit. Laudauit Cēsarem p'sentem Cicero pro Marcellis exulis restitutione: pro defensione Ligarij: pro tutela Deiotan regis. At ea non hois / sed cause & temporū fuit oratio. Virgebat em̄ uir ad omnia prudentissimus: illum clementiæ laudare: & quo exulis Marcelli restitutio erat impetrata: & aliorū querenda salus: tum ut idipm quod egerat cōfirmaret: tum ut & alios ab

Seneca.

Chrysolost.

Aristoteles

Laus sui
p'p'us & aliorū
Vergilius.

Cicero

exilio quoque reducendos incitare. Nam extra illas orationes non solum non laus dantur: Casarem sed illius a cetera detestatus est: non clementie sed crudelitatis nomine infestatus. At vero ubi nulla talis urget occasio: superflua videtur presentis laudatio & assentatori quam laudatori convenientior. Periculosa quoque eiusmodi laudatio est. Exstimant enim nonnulli vera esse quae de se predicantur: ac sapientiae virtutisque opinione inflati/tumidi:que prudentiae/ne dicam stultitiae innituntur: reiectisque sanis consiliis in magnos sepius errores incidunt: non effugientes temerarii nomen. Est tamen periculis sententia: ut crescat laudata virtus. Incitant enim quandoque nostris laudibus: & perseperis enituntur: ut hi eadem quales describimur a laudante. Sed omnia modum/tempus/locum requirunt. Parce presentem laudare licet: & ita ut non sentiat mentientes: ut plus in se esse cognoscat quam exprimant dicentis verba: ut non rabore presenti excutiat/aut acribus risum. Sunt enim quidam ita mentiendo impudentes: ut quaecumque in hominem sapientissimum sanctissimumque dici possint/coegerant quaedam in laudes eius qui potius vituperatione quam laude mereat. Verum etiam in virum probissimum ac doctissimum presentis laus coegeta/ruborem ingerat necesse est. mauiit enim vir probus esse quam dici bonus: & eiusmodi voces reculat. Quid igitur/dicet quispiam/agendum censet: quam orationis materiam concedes: quem dabis campum in quo excurrere nostra possit oratio: Mihi quidem admonitiones quaedam cohortationesque ad recte imperandum videntur esse Pontificibus adhibende. Primum ad iustitiam misericordiae coniunctam cohortandi sunt. Misericors miserator & iustus inquit propheta: uno ad iustitiam/durobus ad misericordiam nobis usus. Tum ad beneficentiam ac liberalitatem: quae virtutes hominibus sunt gratissimae: & magnos Principes decet. Ad humanitatem quoque adhortandi: in qua magnus virtutis splendor refulcet. Est enim virtutum omnium condimentum. Admonendi sunt: ut meminerint se homines esse/hoc est mortali ac fragili corpore: & quod morbis affici possint: licet sanctissimi & beatissimi appellentur. Quae cogitatio si sepius mentem subeat non sine Principes ultra humanam conditionem superbia effertur. Alexander Macedo qui se ut deum adorari coepit/peperat. Iouis progeniem ementus/dolore vulnerum ob crura saucium/ coactus est se hominem fateri. Ita his nobis uti decet: ut nullum fastum/nullam arrogantiam/nullam insolentiam secum ferant. Illud praeterea Pontifices admonendi videntur: in magna fortuna magna animi moderationem esse praestandam. Difficillimum quippe est seruare modum in rebus secundis: & rationis impio uti. Arduum quoque: in summa rerum licentia consistere infra rationis cancellos. Nam cum magna diuturnaque imperia etiam sapientium animos fatigent: ac soleant reddere ut plurimum homines superbos atque animi impotentis: praeclearum videtur honesti viam sequi: neque ad extrema deflecti. Quae si Paulo apostolo/qui virtus est in caelum raptus: in quo loquebatur Christus: cuius conuersatio in caelis erat: qui Doctor gentium datus est angelus sathanae qui eum colaphis caret/ne reuelationum magnitudine extolleret. Quanto magis verendum est his qui in terris versantur: ut supra modum elati/ac inani rerum pompa quae breuis est & ad modicum perseuerat tempus decipiant. Certe hominibus vocibus resonare aut res Pontificum semper decet. Et quo maior eorum dignitas est: eo magis semper ut suae fragilitatis meminerint admonendi. Per multa enim sunt quae aliqui Principes errare cogunt: adulatores/dolosi/suffragones/inuidi/detractores: quorumque verbis per sepe etiam boni Principes in magnos errores inciderunt. Falsus praesepit rumor/et quorundam perversa rerum interpretatio omnia in peius trahentium multos errare coegit. Vndique enim insidie tendunt principantium a uribus/ab his qui aliorum etiam periculo expleri cupiunt suas cupiditates. Horum fallacis ne decipiantur/ magna cura & diligentia est prouidendum. Cohortandos insuper ad clementiam censeo. Durum quippe est/acerbitatem aut iracundiam ad magnam fortunam adiungere: & non patere misericordiae refugium calamitosis. Illud vero in primis iterandum memorie ins

Quibus
pa admo
nendus
Psalmsia.

Alexander

AD PONTIFICEM NYCHOLAVM V.

fixam esse oportere id quod virtuti debeat / nullo modo pecunie concedendum
 Iniquissimum est enim & fere calamitosum / pecuniam virtutibus preferri : & quam
 rem serui loco esse deceat / obtinere probitate posthabita principatu. Verum pau-
 ter sanctissime difficilior mihi est reliquis dicendi ratio videtur esse proposita. Nam
 quae alijs orationibus copiam praestare tua mihi eripuit egregia tua virtus ac sin-
 gularis. Quid est enim ad quod te cohortari aut admonere sit opus : cum tua sapi-
 entia alios monere possis. Quid quod alterius verbis egeas : cum tamen ipse eos
 dicendi genere sis admodum exercitatus. Quid enim grauius / quid sanctius / quid
 sapientius (ut alias omittam) illa ultima oratione tua post Eugenij & sequias ad
 Cardinales habita : in qua veluti praesagium fuit : talem te futurum / qualem tunc
 Pontificem exoptasti. Nunquid ad pacem / optimum omnium mortalium bonum max-
 imus nomen dulce est / & res ipsa salutaris : inter Italos ceterosque christicolos statuen-
 dam es cohortandus : At tu ipse tanta affectione / tanto ardore illam appetis ac co-
 cupis : ut nemini omnium qui viuat cedes illius desiderio consequende. Nunquid ad
 humanitatem / clementiam / ceterasque virtutes es impellendus : At hec tibi tuis studij /
 tua doctrina / tua natura ad honestum propensa iam diu parta esse vidimus. Nunc
 quid ad labores appetendos / ac subeundas curas quae tanto fastigio iminent : At
 alij tanto studio tam continue subis : ut potius tibi frango quam calcabis opus exiit :
 cum ne ad quietem quidem somni ullum tibi tempus vacuum relinquat. Nullo ad
 monitore / nullo cohortatore indiges beatissime pater. Legisti omnium precepta vir-
 tutum. Tum sacras / tum gentilibus litteras didicisti. Nullum te doctrine genus effugit.
 Legisti omnium praedecessorum tuorum gesta Pontificum. Nosti qui ex eis laudandi
 tibi : imitandi sunt : ut qui ut dicam leuiter tolerandi. Quosdam fuisse scimus qui
 bonis laetitiaerent : quosdam in quibus multa desiderarent. Vnum tamen mihi
 relinqui video cohortationis genus : quo absque fastidio & recte videar uti posse.
 Id est : ut te exhorter / ut teipsum imiteris : ut similis sis tui : ut memineris quibus am-
 bus / quibus moribus / qua vita hanc sis tam amplam / tam desideratam a multis di-
 gnitatem consequutus. A teipso enim omnis bene gerende reipublicae institutio manan-
 da est / & recta viuendi ratio. A teipso virtutum omnium exempla petenda. Nihil tibi
 extra teipsum querendum est : nullis tibi opus erit extenus ad bene agendum praesidijs
 si tuis copijs uti voles. Scis qua vixeris continentia : qua moderatione vitae. Scis po-
 stulare hoc tempus : ut pecunia doctrina / ambitio bonis artibus / virtuti cedat im-
 pudentia : oportunitas a modestia superet. Scis te semper in optimis literarum studijs
 fuisse versatum : & viros doctos ac bonos coluisse. Pristina tibi humanitas atque beni-
 gnitas conseruanda est : & hi mores continuandi qui tibi hanc dignitatem pepererunt.
 Odisti vitia semper : virtutum es iter per omnem vitam complexus. Non enim rebus externis
 non ambitione / non precibus / non pecunijs hunc tibi onerosum honorem a Deo demum
 datum scimus : sed virtutibus & sanctimonia morum. Sed cum tua cogitatione ad ea co-
 uerteris quae tuis moribus & dignitati intelligis conuenire : illud te rogo patissimè
 ut illi tui amici prisci quos inter me unum esse profiteor / non excidat memoria : prout
 multis iam vidimus contigisse. Coniungit amicitiam / ut optime nosti studiose eorumque
 & honorum morum similitudo. Qua licet maxima Imperia & dignitates diluere so-
 leant : tamen beniuolentiam retinere decet : eum praesertim qui non utilitate / sed virtuta-
 tum officijs a micula metitur. Et magni quoque Principes amicis eguerunt : quos li-
 cet cuique sibi beneficentia atque indulgentia compare. Itaque inter ceteras tuas curas
 & hanc non postponas oro : ut priscorum amicorum / quorum numero me fuisse
 profiteor / in mentem veniat : ut eis subsidio sis : neque egere patiaris : ut faueas in-
 genijs. Et plurimos tui similes tua opera esse velis : ut seminarium quoddam
 virtutum sterras in hoc tuo principatu : ut liberales disciplinae efflorescant hinc
 veluti Saturni aetate : quae iam pene collapsa & extinctae culpa temporum videtur

Oratorē &
oim expri
comendat.

Adhortatō
ad eundem.

Utamicos
meminerit.

banitur. Nam bonæ artes & virtutis alumne/a quibus rerum cognitio & honesti ratio peccat: desertæ cultoribus velut in obscuro latent/ tanq̃ in solitudine & quoddam exilium relegatæ. Hæc tibi in lucem erigende sunt: & in usum cœtūmq; hominū restituende. A quo emillarū salutem implorabimus: si tu nobis desis/ quem illæ tam diu velut alumnū præcipuū suis uberibus nutrierūt: lauerūt pater sanctissimæ s̃arum studia: & egregij doctrina viri posthabiti diutius q̃ religionis ipsius & virtutis ratio pateret: ex quo iam s̃arum cupiditas refrinxit. Vbi em virtuti honor & præmiū defuit/ nulli ad eius exercitia excitant. Sed iacent semper/ ut ait Cicero: quæ apud quosq; vident improbari. Vides philosophiam utramq; bonarum artium parentem/ & vitæ ac morum magistrā/ iam obsoletam squalidāq; discentiū inopia effecta/ latere in tenebris: neq; ut olim cōsuevit in luce hominū versari. Hæc solum appetunt artes & s̃m in precio/ quæ ad ferendas lites ac iurgia & ad quæstum spectant. Nullos aut paucissimos virtus ipsa & sciendi ratio mouet. quoniam inglorij habent & ignobiles: ubi pluri ambitio & pecunia q̃ virtus & probitas estimatur. A te uno pater sanctissime/ expectantur ea quæ multis vident defuisse. Ab alijs alia sunt quærenda: tibi soli honor hic/ hæc prouincia debet: ut s̃arum studia/ & docti viri tua opera recreati/ in pristinam dignitatem auctoritatemq; restituantur. Scis quantā utilitatem uniuerso orbi ad bene viuendū attulerint sapientes: quorum consilio/ studijs/ prudentia & humanitas ad homines introducta: & vita moribus/ & res publica legibus constituta. A doctissimis quoq; viris religio nostra contra hæreses plurimas defensa & propagata est. At istis & vitæ cōmodis & fidei defensoribus caruissimus: nisi ad proborum ac sanctorū virorum vitam fuisset admixta rerum plurimarū scientia & doctrina: quibus tanq̃ armis usi sunt/ ad oppugnandū hæreticorum vires: & tuendam fidem. Itaq; inter ceteras tuas curas (repetam em iterum) hæc sit potissima pater sanctissime: ut subleues atq; efferas doctos viros: & reuiscere facias studia artium optimarum: ut ostendas in te dignitatem auctam: non immutatos mores. Hoc tuum est proprium exercitiū: hoc tuū & nominis & gloriæ opus: hic tuū pōtificatus erit fructus uberrimus. Hoc tibi pariet apud Deum æternum præmiū: laudem apud homines imortalem. Sed cum omnia pater sanctissime tibi agenda proposueris / quæ tanta mole onus requirunt/ illud nunc te rogo: ut memineris Poggij tui: qui tot annis/ tanto tempore tanta familiaritate fuit tuæ virtuti deditissimus: qui te semper coluit & in primis dilexit. Sum iam veteranus in Curia miles: ut qui eam ānos quadraginta fuerim secutus: & certe minori cum emolumento q̃ deceat eum qui non omnino fuit alienus a virtute & studijs humanitatis. Iam emeritis stipendijs in coloniam prætoris more sum ad quietem corporis/ ad laborem animi destinandus. Quod nisi tua in me beniuolentia assequar: nescio cuius fauor & opera sit amplius expetenda.

Cicero.

Doctoz virorū utilitas

Sese commendat.

• LIBER ORATIONVM
Poggij finis.

Faint, mostly illegible text in a Gothic script, likely a Latin manuscript. The text is arranged in several columns and contains various words and phrases, some of which are partially obscured by ink bleed-through or fading.

De...
S...

De...
S...

LIBER ORATIONUM
P...